

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 3, letnik 2019

NOVO
MESTO

PIŠE PRIHODNOST.

Novo mesto priložnosti

Jesenski vrvež v šolah in vrtcih

**Drugi Novomeški 1/2 maraton je
pred vrati**

0 naslovnici

Novi grafit v MO Novo mesto -
novomeški zid slavnih

KAZALO

3	Uvodnik	22	Pedenjtastično v novo vrtčevsko leto
4	Županova kolumna	23	Pričakujemo veselo učno leto
5	Kronika občinskega sveta	24	Osnovna šola Stopiče v letu 2019
6	Prispevki svetniških skupin	26	Osnovna šola Center se je preoblekla
10	Intervju: Jasna Dokl Osolnik	26	K modrosti z aktivnostjo
13	Drugi novomeški 1/2 maraton je pred vrati	28	Predstavljamo poljski biser Torunj
14	Escape room Novo mesto	30	Napočil je odrešenja dan!
15	Evropski teden mobilnosti v Novem mestu	32	Novosti v Knjižnici Mirana Jarca
18	Novomeški kolaž	33	Presežkov polno gledališko leto
20	Matjaž Golob je kolesaril za celiakijo	34	Jubilejni obrtno-podjetniški pohod
21	Urtec - Učenje za življenje	35	Križanka

DOM JE TAM, KJER JE SRCE

Novo mesto

Glasilo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Meta Retar, Tina Cigler, Peter Žunič Fabjančič, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Monika Gabrič, Vanesa Dželađini

NASLOVNICA

Peter Žunič Fabjančič

JEZIKOVNI PREGLED

Katja Jovič in Valentina Madjar

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

Gregor Macedoni, župan

SEPTEMBER 2019

ISSN C508-4547

Da resnično ceniš nekaj, to nekaj vsaj za nekaj časa ne sme biti na doseg roke. Pa naj gre za osebo, stvar ali kraj. Ko imaš nekaj vedno pred očmi, to postane samoumevno. Žal. Zato pišem osebni hvalospjev mojemu mestu na dalmatinski obali, nekaj sto kilometrov od doma.

In če se »pravo« morje začne pri Zadru in potem potuje le južneje, je pravi dom tisti, ki nikoli povsem ne zapusti tvojih misli. Ker je Novo mesto več kot le mesto in več kot le dom. Je kraj, kamor sem se vedno vračal. Naj je bilo potovanje še tako dolgo, naj so bile študentske dogodivščine še tako vabljive, naj so službene priložnosti ponujale še toliko več. Vedno je na koncu zmagalo moje mesto.

Novo mesto je zame sinonim vsega, kar me osmišlja. Lagodno, rastoče in zadovoljno. Poskusil sem marsikaj v življenju, tudi različne kraje, pa so bili že od samega začetka obsojeni na propad, ker so bili moji standardi previsoki. In če želim svojemu mestu prispevati vsaj majhen delež v mozaiku splošne privlačnosti, se moram resnično potruditi, da bo tudi to glasilo ustrezalo vsaj tako visokim standardom.

Za svoje si želiš le najboljše. Če so ti zvezde naklonjene, ti to tudi uspe. Zvezde mesta so vsem znane. Kettejev drevored. Župančičevo sprehajališče. Loka. Breg. Prenovljeni Glavni trg. Ob bok legendarnim mestnim vedutam je sedaj pravi čas za prav tako spektakularne začetke. Jesen je čas novih začetkov.

Peter Žunič Fabjančič

In čeprav je precej bolj morbidna kot pomlad, to še ne pomeni, da lahko to priložnost kar izpustimo iz rok.

Novo mesto priložnosti. Zate, zame in za vse nas. Nekaj najlepšega je, če soustvarjaš toplino doma. Dom je tam, kjer je srce. In tega ne moremo ograditi s štirimi stenami, ampak mu moramo dati prosto pot. Želimo si, da bi bili Novomeščani ponosni tudi na »svoje« glasilo. Naj ne bo le nov priliv v škafli za star papir, ampak zbirka kakovostnih in zanimivih vsebin, h katerim se redno vračaš. Doma in drugod.

Od mobilne hiške na morju do naše vrstne hiške na Šegovi ulici so dobre tri ure vožnje. Po petih dneh morskih vragolij je moja triletnica povedala, da pogreša dom. Predvsem prijateljčke in igrače. Povsem razumem jo, kajti z odraslimi ni veliko drugače. Po nekaj časa začnemo močno pogrešati dom. Pa prijatelje in igrače za malo večje otroke. Na našo srečo pa je ta dom prav Novo mesto.

429, 3.867, 37.063 ... VEČ KOT LE ŠTEVILKE

Gregor Macedoni, župan

Velikokrat slišimo, kako nam tujci razlagajo, v kako lepi državi živimo in kako kvalitetno bivalno okolje imamo. Tudi tisti med nami, ki večkrat potujemo izven meja Slovenije, smo soglasni, da je Slovenija v marsičem nadpovprečna v primerjavi s številnimi okolji po svetu. Seveda so okolja, ki nudijo boljše pogoje in storitve, in prav ti zgledi so potrebni, da se znamo orientirati po boljših od nas.

Boštjan Pucej

Tako kot je Slovenija v svetu v marsičem izstopajoča, pa mnogi čislajo tudi našo občino v slovenskem merilu. Novo mesto tujci vidijo kot butično lokalno okolje, ki zaradi kritične mase sicer ne omogoča vseh urbanih storitev, vendar nudi visoko kakovost bivanja. Znotraj Slovenije nas izpostavljajo kot prostor, ki zna ponuditi številne

priložnosti in je dobra kombinacija naravnega, bivalnega, delovnega in prostočasnega okolja na številnih področjih (šport, kultura, mladina ...). Letošnje poletje smo lahko ponovno zaznali povečano število obiskovalcev. Številni so obiskali prenovljeni Glavni trg, pa tudi druge destinacije so bile predmet odkrivanja tujih in domačih turistov. Če smo v lanskem letu prevzeli vodstvo na lestvicah mest z najkvalitetnejšim bivanjem in letos nadaljevali z nagrado za razvojno najprodornejšo občino, smo bili zadnji mesec nagrajeni z dvema nominacijama na področju turizma. Prva je bila nominacija za nagrado za (slovensko) evropsko destinacijo odličnosti EDEN, kjer smo tekmovali s Podčetrtkom, in druga za nagrado Turistične zveze Slovenije za najlepše urejeno mestno jedro.

Kljub številnim napovedim o bližajoči se naslednji gospodarski krizi gre slovenskemu gospodarstvu (še vedno) dobro. In dobro nam gre tudi na Dolenjskem, ki je od drugih še nekoliko boljša tako po kazalnikih rasti kot ohranjanju primata v izvozni nadpovprečnosti. Enako je bila tudi Mestna občina Novo mesto med slovenskimi mestnimi občinami ena od zgolj dveh, ki jima je indeks razvitosti glede na lansko leto zrasel.

To bi bile lahko samo besede, ki seveda izražajo povprečje. Obstaja pa tudi objektivni kazalec, ki se mu reče število občanov. Od konca leta 2014 do konca leta 2018 je število prebivalcev novomeške občine zrastle skoraj za 700 in tako nas je sedaj prvič več kot 37.000. V to število niso všteti začasni delavci, ki pa bodo morda ravno v Novem mestu našli svoje bodoče bivalno okolje. Zavedati se moramo, da uspešno gospodarstvo zahteva tudi dovolj usposobljene delovne sile.

Veseli in ponosni smo lahko, da so naše osnovne šole in vrtci polni. Povsod ni tako. Zato smo posebno skrbno pospremili 429 prvošolcev v devet osnovnih šol v naši občini, ki jih bo letos obiskovalo 3.867 šolarjev. Poseben regijski utrip dajejo Novemu mestu tudi dijaki, ki so se septembra vrnili na novomeške srednje šole, oktobra pa se jim bodo pridružili še študenti, ki jih je na fakultetah v Novem mestu vse več. Mladi, uspešna delovna generacija in aktivni starejši dajejo utrip mestu, ki ga imamo radi. In na katerega smo lahko upravičeno ponosni.

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

JUNIJ 2019 - SEPTEMBER 2019

SKUPNA OBČINSKA UPRAVA

Občinski svetniki so na 6. redni seji v prvi obravnavi **sprejeli odlok o ustanovitvi skupne občinske uprave občin Dolenjske** in nato na zadnji seji pred poletnimi počitnicami v drugi obravnavi **potrdili ustanovitev skupne občinske uprave z občinama Trebnje in Straža**. Odlok o ustanovitvi skupne občinske uprave je pravna podlaga za ustanovitev skupne občinske uprave treh dolenjskih občin – Mestne občine Novo mesto, občine Straža in občine Trebnje. Z odlokom je predvideno, da bodo občine od leta 2020, poleg nalog inšpektorata in redarstva, na skupno upravo prenesle še najmanj štiri naloge, kar omogoča najvišji možni sofinancirani delež s strani države – 55 odstotkov vseh stroškov delovanja.

KADROVSKE ZADEVE

Na področju kadrovske zadeve so svetniki sprejeli predlog komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja ter za **v. d. direktorja Zavoda Novo mesto za eno**

leto imenovali Dolores Kores. Na razpis za direktorja Zavoda Novo mesto se je prijavilo deset kandidatov, po poglobljenih intervjujih in testiranjih najboljših kandidatov pa se je komisija odločila, da postopek zaključi brez izbire, najustreznejšo izmed kandidatk – Dolores Kores – pa predlaga za vršilko dolžnosti direktorice Zavoda Novo mesto za eno leto, kar je občinski svet tudi potrdil.

Pri kadrovske zadeve so svetniki podali še pozitivna mnenja k imenovanjem **Mateje Rožman** za ravnateljico OŠ Otočec, **Borisa Pluta** za ravnatelja Srednje elektro šole in tehniške gimnazije na Šolskem centru Novo mesto ter **Zdenka Potočarja** in **Andreje Petrovič** za ravnatelja enote Višje strokovne šole Ekonomske šole Novo mesto. Marjana Hribarja bo v svetu javnega zavoda Dijaški in študentski dom Novo mesto zamenjal **Janez Bauer**. Na podlagi dopisa s strani članov sveta javnega zavoda Dolenjski muzej Novo mesto so svetniki iz sveta omenjenega javnega zavoda razrešili **Simono Zupančič**. V svet Gasilsko-reševalnega centra Novo

mesto so bili za mandatno dobo štirih let imenovani **Klara Golič**, **Janez Gornik** in **Peter Kostrevc**, svetniki pa so podali še pozitivno mnenje k imenovanju **Barbare Martini** za pomočnico direktorice Enote Novo mesto na Centru za socialno delo Dolenjska in Bela krajina.

NOVE CENE KOMUNALNIH STORITEV

Občinski svet je potrdil elaborate predračunskih lastnih cen in zaračunanih cen oskrbe s pitno vodo, odvajanja in čiščenja komunalne in padavinske odpadne vode, zbiranja in odvoza komunalnih in bioloških odpadkov in 24-urne dežurne službe. Mesečna cena omenjenih komunalnih storitev se bo **za povprečno štiričlansko družino v Mestni občini Novo mesto skupno povišala za 5,15 evrov**, glavni razlog za povišanje pa so stroški amortizacije v zadnjih letih bistveno izboljšane nove in prenovljene infrastrukture (vodarne z ultrafiltracijo, vodohrani, prenova cevovodov in nova čistilna naprava). Skladno z odlokom o pokopališkem redu so svetniki

potrdili cene grobarin v Mestni občini Novo mesto in se seznanili s poročilom o realizaciji projekta Hidravlična izboljšava vodovodnega sistema na območju osrednje Dolenjske.

OPPN ZA ŠMIHELSCO OBVZONICO

V prvi obravnavi je bil na julijski 7. redni seji sprejet občinski **podrobni prostorski načrt za šmihelsko obvoznic**, ki jo na Mestni občini Novo mesto načrtujemo zaradi slabega stanja regionalne ceste in cestnega omrežja na širšem območju Šmihela. Z novo obvoznic se bo tranzitni promet umaknil iz preobremenjenih cest v stanovanjskih soseskah Šmihel in Regrča vas, prometni tokovi na tem področju pa bodo urejeni tudi z načrtovanim krožiščem pod železniško progo Novo mesto–Metlika, s čimer bo ustrezno dostop urejen za Šolski center Novo mesto. Sprejeti podrobni prostorski načrt predvideva tudi ureditev ustreznih lokalnih navezav, površin za pešce in kolesarje,

pa tudi več kot 100 novih parkirnih prostorov. K boljši prometni varnosti širšega območja bo prispevala tudi ukinitvev dveh nivojskih železniških prehodov.

VARNOSTNI URKEPI

Na podlagi informacije o stanju ilegalnih prehodov meje na območju policijske postaje so svetniki sprejeli sklepe, s katerim od vlade zahtevajo, da policija izvaja vse naloge in ukrepe za učinkovito varovanje državne meje na območju Policijske uprave Novo mesto, da zagotovi zadostno materialno in kadrovsko podporo vsem institucijam, ki so odgovorne za varovanje zdravja, življenja in premoženja občanov in občanov ter da o spremenjeni varnostni situaciji o stanju ilegalnih prehodov državne meje na območju novomeške policijske uprave obveščajo Mestno občino Novo mesto. Informacijo o stanju ilegalnih prehodov meje na območju novomeške postaje je svetnikom podal tudi komandir Policijske postaje Novo mesto Robert Zupančič.

OSTALI AKTI

Svetniki so v prvi obravnavi sprejeli osnutka sprememb in dopolnitev **občinskega lokacijskega načrta Brusnice in občinskega podrobnega prostorskega načrta za širitev kmetijskega gospodarstva v Dolenjem Karteljevem**. Prav tako je v prvi obravnavi občinski svet potrdil predlog odloka o podelitvi koncesije za izvajanje zobozdravstvene dejavnosti, potrjena pa sta bila tudi Lokalni energetski koncept Mestne občine Novo mesto in poslovno poročilo Komunale Novo mesto za leto 2018. Na premoženjsko-pravnem področju so svetniki ukinili status javnega dobra na nepremičnini v Črešnjicah.

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

RAZVOJ NAŠE OBČINE IN LOKALNE SAMOUPRAVE PRED NOVIMI IZZIVI

Mestna občina Novo mesto se v zadnjem obdobju s pomembnimi koraki prebija v vrh razvoja med slovenskimi občinami. Priznanja za uspešno trajnostno mobilnost, energetska učinkovitost, projekti na področju trajnostnega razvoja, športa, izobraževanja in kulture ter obnova in oživitve Glavnega trga so projekti, ki dajejo širšemu območju Novega mesta drugačno prepoznavnost, vsem občanom pa boljšo kakovost življenja. Na splošno lahko rečemo, da je lokalna samouprava tista, ki v naši državi zelo dobro funkcionira in zagotavlja nadaljnji razvoj. Vendar nas do enakomernega razvoja naše države čaka še precej dela.

Nahajamo se v obdobju, ki je pomembno za nadaljnje razvojne korake tudi v naslednjem obdobju. V proračunu RS že dolga leta ni bilo toliko prihodkov predvsem na račun ugodnih makroekonomskih razmer in uspešnosti našega gospodarstva, pa vendar se v proračunih občin to kaj dosti ne pozna. Res je bila dvignjena povprečnina, po drugi strani

pa so odhodki občin narasli še bolj in to predvsem na račun dviga plač v javnem sektorju, na kar lokalna skupnost nima vpliva. Pravi razvojni denar prihaja iz kohezijske politike EU, katere namen je enakomeren razvoj celotne Evropske skupnosti. Vendar ima naša država pri tem velike težave, saj smo čisto na repu glede uspešnosti črpanja EU sredstev. Vzroki za to pa so v naših državnih birokratskih procedurah in neizvršenih določenih slovenske ustave glede ustanovitve pokrajin. Ravno zaradi tega je Državni svet v teh dneh pripravil zakonodajno pobudo za ustanovitve pokrajin, ki bo tudi predstavljena po večjih občinah. Za Mestno občino Novo mesto bo to zagotovo edinstvena priložnost za prevzem pomembne vloge pri razvoju pokrajin.

Ravno v tem času se oblikuje tudi nova sestava Evropske komisije in zaključujejo pogajanja o naslednjem finančnem okvirju, česar se v Sloveniji glede na aktualna politična dogajanja niti ne zavedamo dovolj dobro. Izpogajana vsota bo za naslednjih 7 let bistven finančni instrument za razvoj naše države ter občin in upamo lahko, da se bodo naši

vladni predstavniki tega lotili z vso resnostjo in odgovornostjo.

Bojan Kekec,

podžupan MONM in vodja svetniške skupine SDS

MESTNI AVTOBUS VOZI V STOPIČE

Mestni avtobus v Stopičah. Vesel sem in pozdravljam odločitev MONM, da avtobus Mestnega potniškega prometa vozi do Stopič. Za začetek ena vožnja vsak dan, ko je šolski pouk. Avtobus ob 17.12 pripelje do Športne dvorane Stopiče in se vrne v Novo mesto. Izkoristimo priložnost. Če bo linija zasedena, so možnosti za širitev; če ne bo uporabnikov, bo ukinjena.

Migranti. Vsak dan jih srečujemo pod Gorjanci pa tudi že v Novem mestu in pospravljamo ostanke, ki jih puščajo za seboj. V SLS smo predlagali spremembo zakonodaje, da bo učinkovito zaščitila naše premoženje in zagotovila varnost naših domov in ljudi. Slovenija ne sme postati imigrantski žep. Migranti in begunci morajo postati vprašanje EU. Naj EU svojo solidarnost do beguncev, kadar je ta upravičena, pokaže na izvoru, na začetku njihovih poti. Nedopustno je, če z begunci upravljajo kriminalne združbe.

Podeželje. Nasprotujem, da bi ljudje v naši občini živeli v strahu pred volkovi in medvedi. Slovenija ne sme postati rezervat EU za divje zveri. Mestna občina Novo mesto mora biti okolje za varno življenje in kmetovanje na celotnem območju ter mora zagotoviti pogoje za razvoj podeželja.

Janez Trdina. Aktivno podpiram pobudo profesorja Toneta Goršina, da osnovni šoli v Stopičah vrnemo ime Osnovna šola Janeza Trdine Stopiče. Janez Trdina je bil velik človek. Živel je med nami, dobro nas je poznal, nas razumel in nam odkrito pokazal, kakšni smo. V Bajkah in povestih o Gorjancih nam je postavil trajen spomenik in promocijo.

Franci Bačar,

svetnik Mestne občine Novo mesto

V Novem mestu se tudi v tem mandatu veliko gradi in veliko je novega. Samo letos se zaključuje kar nekaj pomembnih projektov: peš- in kolesarska pot od Ločne do Žabje vasi, ki je pomemben projekt v okviru zelene mobilnosti. Kolesarji pa že uporabljajo novo večnamensko pot v Srebrničah. Z malce zamude se bo do konca septembra zaključila obnova Kandijskega mostu, ki bo imel širšo površino za pešce in kolesarje, tako da bo sprehajanje preko mostu lažje tudi za gibalno ovirane in mlade družine. Ureja se komunalna ureditev v naselju Žabjak-Brezje, v naselju Muhaber je postavljena nova razsvetljava in hodniki za pešce. Uredili so tudi del naselja Gabrje, državna cesta skozi Brusnice in industrijska cona Livada.

To so najpomembnejši letošnji projekti, ki so že narejeni ali so tik pred zak-

ljučkom. Katere gradnje pa nas čakajo v prihodnje?

Zagotovo bo velikega zanimanja še naprej deležen Olimpijski center Novo mesto oz. bazenski kompleks v tem centru. Pričenja se urejanje tematske poti na Marofu. Zgrajene bodo nova brv in kolesarska pot v Kandiji in še ena v Irči vasi. V centru mesta se bodo urejala stanovanja na Glavnem trgu. Po obnovi fasade na OŠ Center, ki je že zaključena, bodo sledile investicije na objektih vrtca in OŠ na Otočcu. Gradila in obnavljala se bosta kanalizacija in vodovod v Židnji vasi, Češči vasi, Karteljevem in na Težki Vodi.

Obnavljalo se bo tudi kar nekaj cest, DARS pa je objavil javno naročilo za 3. razvojno os, za odsek od priključka AC Novo mesto – vzhod do priključka Osredek (oz. od avtoceste do Revoza). V projektu je poleg mostu za motorni promet še most za kolesarje. Med pomembnejšimi cestnimi projekti je še šmihelska obvoznica, za katero je občinski svet na junijski seji že sprejel prostorski načrt.

Marko Dvornik,
svetniška skupina NSi

RESNI IZGLEDI ZA PRVA NAJEMNA OSKRBOVANA STANOVANJA IN SODOBNO POMOČ NA DOMU – NAŠA OBČINA POSTAJA PRIJAZNEJŠA

Vsi, ki si iskreno prizadevamo, da bi v Novem mestu dobili prva prepotrebna najemna oskrbovana stanovanja v Novem mestu na Šegovi ulici, postajamo kar zadovoljni. Dosegli smo, da je župan dal zeleno luč in navodilo svojim sodelavcem, naj postorijo vse, da se to zgodi. Sodelavci pod vodstvom dr. Iztoka Kovačiča obljublajo, da bodo tako ravnali. Imamo investitorja – Nepremičninski sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, ki bo po zagotovilih z novo delovno energijo za izgradnjo nekaj deset stanovanj po dostopnih cenah najema za to zagotovil potrebna finančna sredstva, kot je to storil že pred leti v Trebnjem in Brežicah ter še v skoraj dvajsetih občinah v Sloveniji.

Številna prizadevanja v zadnjih desetletjih, da se to zgodi že veliko prej, iz težko razumljivih razlogov niso obrodila

sadov. Očitno pa je pri vseh odločevalcih, ki so imeli v preteklosti najbrž premalo empatije do starejših in so bili po svoje neodgovorni, zdaj pa bodo za služni, prevladal občutek razumevanja, da gre za zelo pomembno dobroto za velik del naših občanov. Ta občutek se oblikuje zaradi številnih ljudi, ki vidijo nastajajoče stiske starejših. Stiske, ki jih povzročajo prihajajoča nemoč v zadnjem obdobju življenja. Naj bo to strah, kako bodo lahko skrbeli zase, potem ko so h kruhu spravili svoje otroke in večkrat pomagali še vnukom. Nočejo biti v breme svojim bližnjim, ki jim velikokrat tudi ne morejo zagotoviti oskrbe, ki jih nudijo taka stanovanja. Posebnost teh stanovanj bo v tem, da bodo zaradi relativno nizkih najemnin dostopna tudi starejšim, ki imajo nizke prihodke. Cene najema naj bi se gibale od 180 za 39 m² površine do 300 eur za okrog 60 m² površine.

Zadovoljstvo nas navdaja, da počasi prevladuje zavest, da morajo biti taka stanovanja na najbolj prijaznih lokacijah. Kjer bo dostop do mestnega jedra, zdravstvenih ustanov, urgentnega centra, avtobusne postaje, bližine sprehajalnih poti ob reki Krki in njenih lepote, drugih sprehajalnih poti, cerkva, gledališč, prijateljev, kjer bodo možnosti bivanja s soobčani vseh generacij, bližina vrtcev, šol, kjer je razgled skozi okno lep in se vidi čim dlje ... In slike, ki jih vidimo, naj bodo lepe. Po domače povedano, starejših se ne sme izločiti iz okolij, kjer živijo mlajši ljudje oz. ljudje vseh generacij. Pa obstajajo take težnje ...

Na preizkušnji so zagotovila odgovornih. Na preizkušnji so naša srca, naše vrednote. Če bodo prevladale prave, človeške, bo projekt uspel. Kako bo potekal, vas bomo obveščali.

V stanovanjih bo nameščena oprema, s katero bo življenje v takih stanovanjih bolj varno. V prijaznejših okoljih in deloma tudi pri nas to deloma nadomestijo ljudje z obiski oz. nudenjem različnih storitev (tudi tablet vsak večer). V okviru pomoči na domu deloma tudi v naši občini. Toda vsak trenutek to ni mogoče. Zato so se v dobi novih tehnologij oblikovale storitve, ki bodo sporočale svojcem ali drugim, da smo v stanovanju na primer padli in nismo mogli več vstati in sporočiti, da potrebujemo pomoč. To nudijo tržna podjetja po svojih ekonomskih cenah. Storitev je 24 ur vsak dan povezana s posebnim, vsak trenutek dostopnim centrom. Storitev z imenom e-oskrba je enostavna za uporabo. Kako pomembna je pomoč pri padcih v stanovanjih, dokazujejo nekateri podatki:

- kar 30 % starejših od 65 let pade vsaj enkrat letno (okoli 112.000 padcev letno);
- povprečno čakajo na pomoč kar 18 ur po padcu;
- zaradi takih padcev naj bi po nepotrebnem umrlo v Sloveniji več kot 500 ljudi letno;
- okoli 26.000 ljudi letno je zaradi padca v zdravstveni oskrbi;
- povprečni stroški enega padca so v EU okrog 9600 evrov, pri nas nekoliko manj.

(Vir: predstavitev TS Slovenije, sept. 2019.)

Tudi zato je drugi prijazen miselni premik v naši občini, da bo vlagala v večjo varnost svojih občanov. Prvič naj bi bilo naslednje leto v občinskem proračunu zagotovljenih 10.000 evrov za kritje dela cene take storitve. Za tiste z nižjimi prihodki v celoti, za druge delno. To bo možno koristiti na podlagi javnega razpisa tudi v sedanjih stanovanjih. Po polni ceni je to možno namestiti v naših stanovanjih že danes. Informacije o tem lahko dobite na društvu upokojencev. Če se bo s tem rešilo eno življenje, bomo storili neprecenljivo dejanje.

V eni od občinskih strategij razvoja se je zapisalo, da bodo v naši občini živeli srečni ljudje. Nastajajoče podlage za nastanek najemnih oskrbovanih stanovanj in opisano storitev vzemimo kot pomembna kamenčka v mozaiku skrbi za starejše, ki bi moral nastajati v realnem življenju. Naj bosta lučki, ki naj zagorita v vsem svojem sijaju. Poleg lučk, ki gorijo ob že uveljavljenih ukrepih za kakovostnejše življenje starejših v naši občini. Starejši, ki smo ustvarjali osnove, na katerih danes naši zanamci gradijo današnji razvoj, si to res zaslužimo. In to povejmo po potrebi znova in povsod.

Mag. Adolf Zupan,
vodja Svetniške skupine DeSUS

ALI JE NOVO MESTO PRIPRAVLJENO POSTATI EVROPSKO MESTO Z VARNO BREZGLUTENSKO PONUDBO?

Potencial skupnosti je v posameznikih, ki se združujejo, sodelujejo in delajo v dobrobit vseh nas. V primeru majhnih skupin, skupin bolnikov z zelo

specifičnim zdravljenjem, pa je povezovanje in sodelovanje nujno za uresničitev njihovih osnovnih civilizacijskih potreb. V Novem mestu imamo tako skupino, ki se zelo aktivno združuje v Društvu Celiac – Življenje brez glutena. Skupina združuje bolnike s celiakijo in njihove bližnje iz cele Slovenije. Kaj pa je to celiakija? Je avtoimunska bolezen, pri kateri se telo ob vnosu najmanjše količine glutena odzove z vnetji v tankem črevesju in s protitelesi v krvi. To pa v telesu povzroča težko popravljivo škodo. Povedano drugače, če bolnik s celiakijo zaužije drobec glutena, je za njegovo telo, kot bi vnesel »strup«. Gluten pa se nahaja skoraj v vseh živilih ali pa so ta izpostavljena kontaminaciji z glutenom. Tako je za tovrstne bolnike edino zdravilo stroga vseživljenjska brezglutenska dieta. Torej v življenju bolnika s celiakijo za prehrano in hkrati za zdravilo skrbijo ljudje, ki imajo znanje o živilih in izkušnje z njihovo pridelavo, predelavo, skladiščenjem, pripravo in distribucijo. Niso pa strokovnjaki za zdravlila. Zato se bolniki s celiakijo soočajo pri prehranjevanju zunaj doma z nerazumevanjem okolice do njihove specifične potrebe, tj. 100-odstotne izločitve glutena iz prehrane.

V Novem mestu imamo zelo dejavno društvo, celo na državnem nivoju, ki pomaga bolnikom s celiakijo, nimamo pa še gostinskega ponudnika z brezglutensko hrano.

Prepričan sem, da obstaja pot za uresničitev pričakovanja bolnikov s celiakijo, da se tudi Novo mesto postavi na zemljevid brezglutenske ponudbe.

Goran Makar,

svetnik Liste Gregorja Macedonija in
predsednik Društva Celiac – Življenje
brez glutena

PREDSEDNIK SOCIALNIH DEMOKRATOV V NOvem MESTU

V petek, 6. 9. 2019, nas je obiskal predsednik Državnega zbora in predsednik Socialnih demokratov mag. Dejan Židan. Pogovor s člani SD Novo mesto je stekel o aktualnih zadevah v Sloveniji. Predstavil je pogled stranke na proračun, ki bo najvišji do sedaj in bo »težak« skoraj 10.500.000.000 evrov. Tako visok proračun omogoča visoka gospodarska rast. Stranka se tudi strinja z ukinitvijo dodatnega zdravstvenega zavarovanja,

vendar na nekoliko drugačen način, kot je to predlagala Levica, saj bo treba zagotoviti vire financiranja. Stranka se zaveda, da so za obstoj naroda izredno pomembni kultura, jezik in narodna zavest, zato je v okviru novega proračuna izposlovala veliko povečanje sredstev za delovanje različnih kulturnih organizacij in posameznikov.

Predsednik mag. Dejan Židan nas je seznanil tudi z aktualnimi koalicijskimi zadevami in razmerji med koalicijskimi partnerji.

Člani SD Novo mesto smo izpostavili problematiko migracij, Romov, problematiko zdravstva, šolstva in večje upoštevanje pripomb občanov Novega mesta na nivoju države. Veliko težavo Novomeščanom predstavlja promet. Mesto se namreč duši v prometu, ker imamo samo dva normalno delujoča mosta preko reke Krke in nujno potrebujemo obvoznico z novima mostovoma, ki je del tretje razvojne osi.

Srečko Vovko,

predsednik ObO SD Novo mesto

**SOCIALNI
DEMOKRATI**

Ob dnevu mladosti je Svetniška skupina Zveza za Dolenjsko – ZZD – organizirala športni dogodek za občane in volivce, ki predstavljajo ciljno skupino – kolesarje in uporabnike koles, z osrednjo temo »kolesarjenje«, ki je potekal na razgibani trasi po okoliških hribih Novega mesta in se zaključil z delavnico Pri Dolenjcu. Nalogo vodenja in organizacije smo zaupali izkušeni ekipi pod vodstvom gorskokolesarskega vodnika. Kako zelo velik potencial tega športa v izjemnem razvoju imamo pri nas, pričča izjemna udeležba. Okolica Novega mesta ponuja več kot 150 kilometrov uporabnih poti, ki so po našem mnenju premalo promovirane kot turističen produkt, predvsem pa kot zdrav način življenja. Izpostavljena je bila tudi tematika izvajanja ukrepov trajne mobilnosti v Novem mestu. Spreminjanje mobilnostnih navad občanov je dolgotrajen proces, še posebej če površine za kolesarje in pešce niso ustrezno urejene, medsebojno sklenjeno povezane in varne, dinamika načrtovanja in urejanje površin za kolesarje in pešce pa poteka prepočasi.

Ker smo prepričani, da zdrav duh v zdravem telesu premaga vse skrbi in vzpodbudi našo kreativnost, smo junija organizirali pohod na naše Gorjance. Zmotilo nas je, na kakšen grob način so oblikovane opozorilne table. Seveda se zavedamo varovanja narave, se pa tudi zavedamo, da gozd ni naša lastnina in prav bi bilo, da se čim prej uredijo služnostne poti za pohodnike, morda tudi za gorske kolesarje in da se izpelje v proračunu načrtovani projekt Gorjanci – trajnostni razvoj.

16. julija smo predstavniki in člani ZZD, GAS in SNS sklicali novinarsko konferenco, saj se s sprejemom podražitev komunalnih storitev v MO Novo mesto na občinskem svetu ne strinjamo in smo tako želeli javnosti predstaviti naše poglede in vedenja v zvezi s postopki Komunale in MONM. Zavedamo se, kaj takšna podražitev pomeni za družine, ki že sedaj z odrekanjem težko preživijo mesec z minimalnimi plačami, in tudi za upokojece, ki živijo pod pragom revščine. Ker poslovno poročilo Komunale za 2018 še vedno izkazuje dobiček, smo mnenja, da za podražitev ni osnove. Če se pričakuje dvig lastne cene storitev Komunale, bi ta najprej morala pristopiti k racionalizaciji svojega poslovanja, lahko pa bi se razlika v ceni krila tudi iz proračuna.

V Zvezi za Dolenjsko smo tudi letos že tradicionalno pomagali otrokom iz socialno ogroženih družin s projektom »Za brezskrben korak v šolo«. Zadnji vikend pred novim šolskim letom smo tako z dobrodelno akcijo zbirali šolske potrebščine, ki smo jih namenili pomoči potrebnim otrokom, tokrat v OŠ Otočec, da bo tudi njihov korak v šolo brezskrben, vesel in sproščen.

Svetniška skupina Zveza za Dolenjsko

GAS ZA BOLJ GOSPODARNO IN NAMENSKO PORABO DAVKOPLAČEVALSKIH SREDSTEV

V GAS – Gospodarsko Aktivni Stranki se zavzemamo, da bi se več sredstev namenilo za izvajanje obveznih javnih služb in nalog Mestne občine Novo mesto, ki

so sedaj okrnjene na račun »mehkih« in nadstandardnih projektov.

Na 7. redni seji OS MONM smo nasprotovali neupravičenemu 38-odstotnemu dvigu cen za zbiranje in odvoz odpadkov ter ostalim podražitvam komunalnih storitev. V GAS seveda podpiramo tudi prej navedene projekte, vendar morajo biti določene prioritete, in sicer najprej osnovne naloge in nato nadstandardne.

Sicer pa je iz proračuna MO Novo mesto za leto 2019 in polletnega poročila (1–6) MO Novo mesto razvidno naslednje:

- V prvi polovici leta je bilo realiziranih 15 % predvidenih transfernih prihodkov iz državnega proračuna in sredstev EU. (Slika 1)

KONTO	OPIS	PLAN 2018 v EUR	Realiz. 1-6 2018 v EUR	PLAN 2019 v EUR	Realiz. 1-6 2019 v EUR	Indeks Real.1-6 2018/ PLAN 2018	Indeks Real. 1-6 2019/ PLAN 2019
A. BILANCA PRIHODKOV IN ODHOKOV							
74	TRANSFERNI PRIHODKI (740+741)	17.817.053	312.238	19.902.316	2.896.319	2	15
740	TRANSFERNI PRIHODKI IZ DRUGIH JAVNOFINANČNIH INSTITUCIJ	5.860.744	289.157	5.806.695	759.519	5	13
7400	Prejeta sredstva iz državnega proračuna	5.860.744	277.873	5.773.575	734.762	5	13
78	PREJETA SREDSTVA IZ EVROPSKE UNIJE (786+787)	320.106	51.990	509.928	152.193	16	30

slika 1: Izrez iz polletnega poročila o izvrševanju proračuna v MO Novo mesto 2019

- V polletju je občina najela nove kredite v višini 3.250.000 EUR ter odplačala dolg v višini 1.022.016 EUR;
- stanje kratkoročnih obveznosti do dobaviteljev na dan 30. 6. 2019 znaša 2.966.095 EUR, od tega je stanje zapadlih neplačanih obveznosti do dobaviteljev na dan 30. 6. 2019 v višini 1.883.932 EUR;
- za sanacije in preplastitve cca. 420 km občinskih cest je bilo namenjenih v polletju le 233.699 EUR;

GAS za vse nas!

Gospodarno Aktivno Složno!

Alojz Kobe,

Vodja svetniške skupine GAS-Gospodarsko Aktivne Stranke

slika 2: ZZD - Dan mladosti

JASNA DOKL OSOLNIK, DIREKTORICA DOLENJSKEGA MUZEJA NOVO MESTO

»NEKDO BO BREZ TEŽAV ODŠTEL PET EVROV ZA KOKTEJL, PET EVROV ZA MUZEJSKO VSTOPNICO PA MU JE VELIKO PREVEČ!«

Kultura telesa in duha. Rek, da ima človek šport zapisan v genih, morda ne velja za nikogar bolj kot za Jasno Dokl Osolnik. Oče, mama, sestra, bratranci, sestrične, vsi so bili športniki, sedaj so tudi njeni otroci. Oče je bil vsestranski športnik, mama pa je igrala odbojko, takrat na Loki, in Jasna jo je redno spremljala s svojo štiri leta starejšo sestro. Tam se je prvič srečala z gimnastiko, ki je bila več kot desetletje njena prva ljubezen. Pri šestnajstih je zaradi poškodbe prekinila svojo športno pot in se zavestno odločila za študij. Ker je gimnastika bazični šport, odličen poligon za vse ostale, so jo vabili k številnim drugim športom. A takrat se je že začelo novo poglavje v njenem življenju.

Že v svojih najstniških letih ste spoznali Leona Štuklja. Vajine poti so se kasneje še pogosto križale, kajne?

Z gospodom Leonom sva se poznala, ko sem bila stara 12 let. O njem sem vedela ogromno, ker mi je o njem vedno govoril oče, dolgoletni novinar. Do Leonove smrti sva bila v stalnem kontaktu, še vedno sem v lepih odnosih z njegovo družino. Predmeti z razstave ob njegovi stoletnici so zaradi olimpijkeove smrti naslednje leto ostali na mariborski univerzi, zato sem si zadala nalogo, da vse dokumente ponovno uredimo, da pregledamo njegov osebni arhiv, kjer

smo našli veliko materiala, ki prej ni bil javen. Našli smo stvari, za katere še družina ni vedela, da obstajajo, nekatere predmete so še njegovi potomci prvič videli. Najpomembneje je, da smo vse zadeve popisali, poskenirali okoli štiri tisoč fotografij. Zdaj vemo, kdo je kdo na fotografijah. Dopolnjevali smo drug drugega. Razstava ob 120-letnici njegovega rojstva je ogromen korak za slovenski in svetovni šport, ker je Leon resnično hranil ogromno gradiva.

Med koncem športne poti – obe s sestro sta bili tudi jugoslovanski prvakinja v gimnastiki – in vašo aktualno

službo direktorice Dolenjskega muzeja se je zagotovo zgodilo veliko. Kaj bi izpostavili?

Študirala sem geografijo in etnologijo, potem pa sem se dolgo ukvarjala z organizacijo dogodkov, tako športnih kot poslovnih. Takrat sem se res veliko naučila. Obiskala sem veliko različnih dogodkov doma in po svetu, kjer sem поблиžje spoznala, kaj vse je potrebno za uspešno izvedbo. Šport ti da osnove discipline in reda in to sem izkoristila tudi v svoji drugi karieri. Skoraj osem let sem bila kot vodja produkcije zaposlena v Anton Podbevšek Teatru. Od 1. avgusta 2014 pa sem v Dolenjskem muzeju. Ta čas je noro hitro minil.

Kot da vodenje enega zavoda ni dovolj trd oreh, ste bili zadnjega pol leta v dvojni vlogi, tudi kot v. d. direktorice Zavoda Novo mesto. Kako je to sploh možno uspešno koordinirati?

Ne bom lagala, bilo je zelo naporno. Zakaj je prevladovalo mnenje, da sem ravno jaz tista, ki bi zavod postavila na zdrave temelje? Morda zato, ker sem bila nekoč vrhunska športnica, v kulturi delam že 13 let, diplomirala sem iz turizma in imam otroka, s katerima sem spoznavala današnje razmišljanje ter način življenja mladostnikov. To so štiri področja, ki so združena v Zavodu Novo mesto. Očitno so odgovorni ocenili, da bom to zmogla. Seveda pa je bilo njihovo zaupanje meni tudi zame velika odgovornost in vzpodbuda, da ne razočaram. Ne maram, če kdo reče, da se nekaj ne da ali da to ni njegovo delo.

Peter Žunič Fabjančič

Tega sem se naučila v športu. Vedno se prilagajaš situacijam, vedno hočeš biti boljši in tako preko ovir do novih ciljev. K temu izzivu sem pristopila športno – dajmo vsem pokazati, da se v zavodu da. Gledam pozitivno na celotno zgodbo. Zavod Novo mesto ni več samo Agencija za šport ali Kulturni center Janeza Trdine, ampak gre za skupino ljudi, kjer vsak obvlada svoje področje. Posamezniki so tisti, ki morajo združiti moči in tako narediti še uspešnejše zgodbe. S tem utrjujejo ime Zavoda Novo mesto in dvigujejo kakovost življenja someščanom.

Koliko pa lahko posameznik naredi v pol leta? Še sam Zavod Novo mesto je sorazmerno mlad ...

Vsaka zadeva, ki je postavljena na novo, potrebuje svoj čas, da se vidi, kaj je dobro in se to nadgradi, da se vidi, kaj je slabo in ne funkcionira. Tako sem kot stranski opazovalec gledala tudi na prvi dve leti zavoda. Zdaj pa sem od blizu videla, kaj je treba še okrepiti, kje je šla pot v napačno smer in kje so še neizkoriščene možnosti. Podobna je na primer zgodba velodroma, s katerim tudi upravlja Zavod Novo mesto. Ljudje sprašujejo, ali je njegovo delovanje pozitivno, čeprav je odprt šele devet mesecev. Niti tega še ne vemo, kakšni bodo stroški vzdrževanja, ker še ni minilo celo leto. Veliko dejavnikov vpliva na uspešno delovanje, potrebno je testno

obdobje. Po mojih predvidevanjih bodo pravi rezultati vidni šele po dveh, treh letih. Dobili smo nekaj, kar je unikatno v slovenskem prostoru, ne prehitavamo, vsaka stvar potrebuje svoj čas.

Vsekakor smo skupaj s celotnim kolektivom zavoda v pol leta naredili velik korak naprej in utrdili temelje za uspešno nadaljevanje. Hvaležna sem zaposlenim, da so mi zaupali in sledili mojim navodilom, saj sanacije po navadi niso ravno prijazne. Iskreno verjamem, da bo zavod iz leta v leto uspešnejši.

Vendar takšna je miselnost ljudi na vseh področjih življenja. Živimo v instantni družbi, kjer pričakujemo in hočemo takojšnje zadovoljitev. Potrpljenja pač nimamo.

Najprej nastopi radovednost. Ko ta trenutek mine, se vidi, kakšno bo stanje. Na podlagi tega se začne delati marketinška in programska strategija. Žal je tako, da pri nas želimo, da vse uspe takoj. Naloga javnega zavoda je, da je podpora prebivalstvu. Mi plačujemo davke, država in občina pa nam vračata nazaj v obliki ustanov, ki delajo za nas. Vsi pa bi radi imeli vse zastonj. Nekdo bi dal za koktejl pet evrov, pet evrov za muzejsko vstopnico pa mu je preveč, ker misli, da bi moralo to biti zastonj. V upravljanje dobimo prostor, ki potrebuje vsebine, mi pa jih moramo narediti in to

stane. Zato je za funkcioniranje muzeja ali gledališča ključna participacija ljudi. Ne sme se vse gledati strogo tržno, tudi Stožice ali zagrebška Arena ne delujeta pozitivno. Gre za strateško odločitev, da mesto tak objekt ali institucijo potrebuje, vendar to ne pomeni, da bodo ideje podrti, če ni vedno dobička.

V preteklih letih je bilo zelo pestro tudi v Dolenjskem muzeju, če omenimo le dva največja projekta, kot sta bila Jantarjevo in Štukljevo leto. Kako takšni zgodbi nadgraditi, kaj lahko pričakujemo v bližnji prihodnosti?

Naslednje leto bo zelo pomembno za Dolenjski muzej – 1. junija bomo namreč praznovali 70-letnico. Dogovarjamo se še, kako jo bomo obeležili, idej je kar nekaj. Naslednje leto pa obeležujemo tudi stoletnico Novomeške pomladi in verjetno bomo vse kulturne institucije v Novem mestu programe prilagodile obeleževanju tega pomembnega dogodka. Eden ključnih delov dogajanja tistega 26. septembra 1920 je bila tudi likovna razstava takratnih naprednih, nadarjenih novomeških umetnikov. V muzeju se trudimo, da bi bilo čim več del, ki so bila takrat razstavljeni, na ogled tudi na naši razstavi, na katero se pripravljamo že več kot leto dni. Vse leto 2020 bo na tak ali drugačen način posvečeno Novomeški pomladi. Z veseljem bomo sodelovali tudi z drugimi ustanovami, da naredimo še večje in boljše zgodbo.

Kako dojemamo Novomeščani Dolenjski muzej? Ali ga imamo za svojega ali ga kar spregledamo kot nekaj samoumevnega?

V zadnjih petih letih se je stanje zelo spremenilo. Z vrtci že več desetletij odlično sodelujemo, otroke od malih nog navajamo na muzejsko dejavnost, otroci potem pripeljejo starše in stare starše v muzej. Nekateri tako po 30 letih, ki so pretekla od njihovih šolskih dni, pridejo spet v muzej. Zelo se trudimo za sodelovanje s šolami in iščemo nove vsebine, nekoliko težje je pritegniti srednješolsko publiko. Ko pa enkrat pridejo sem, so navdušeni. S fakultetami sodelujemo takrat, ko se razstava veže na njihovo smer izobrazbe. Gre za bolj tematske ogledne, ki jih podkrepimo z javnimi vodstvi in predavanji. Generalno največji premik pa opažamo pri ostali publiko. Včasih smo poznali bolj kot ne le stalno muzejsko publiko, ki jo je predstavljala starejša ciljna skupina. Prihajali so predvsem na vsa odprtja novih razstav. Sedaj nas obiskujejo tudi mlajše generacije in družine, česar smo zelo veseli.

Razlogi za to pa so ...?

Doktrina muzealstva se je v zadnjih desetih letih bistveno spremenila. Muzej ni več okorela institucija, kjer so predstavljeni predmeti in hodiš med njimi, ampak je muzej postal prostor dobrega izkoriščanja prostega časa. Prostor druženja in izobraževanja, kreativnosti, ljudje lahko aktivno sodelujejo pri muzejskih vsebinah. Pridejo tudi ob sobotah in se zadržujejo na muzejskih vrtovih. Obisk je odvisen tudi od tega, kakšne razstave imamo. Osrednja razstava Jantarjevega leta je bila na ogled od aprila do septembra, se pravi večinoma v »mrtvi« muzejski sezoni. Zabeležili smo zelo veliko individualnih obiskovalcev iz Slovenije in tujine, ki so poleti prišli v Novo mesto prav zaradi te razstave. Tukaj ne gre samo za visoke številke, ampak dejstvo, da pridejo ljudje od drugod z namenom. Zato gledamo, da smo z naborom razstav aktualni, da predstavimo kaj takega, kar je drugje težko videti. Generalno gledano pa je naša arheologija tako izjemna, da privlači ljudi iz vse Slovenije in tujine.

Pa naj še kdo reče, da se v Novem mestu nič ne dogaja. »Ne morem razumeti, kako lahko nekdo, ki doma sedi za računalnikom, komentira, da je bil nek dogodek, ki je imel npr. dva tisoč obiskovalcev od vsepovsod, nepotreben, brezvezen. Zakaj je potrebno dva tisoč ljudem, ki so si ga ogledali in jim je bil všeč, vsiljevati svoje mnenje? Okusi so pač različni, tudi meni kdaj kaj ni všeč. Takrat se preprosto odločim, da bom ostala doma in spoštujem okus ljudi, ki je drugačen od mojega,« doda naša sogovornica, ki brez težav svoje besede podkrepi s številkami. V prvi polovici leta so samo v muzeju pripravili 60 dogodkov. Da o vseh ostalih zavodih, društvih, ustanovah in posameznikih v občini sploh ne govorimo. Vsak dan lahko vsak v Novem mestu najde nekaj zase. Kdor trdi drugače, se je zadovoljil z izgovori.

Z njimi pa se nikoli ni ukvarjala Jasna Dokl Osolnik. Tega ji ne dovoljuje njena športna kri. In prav osvežujoče je srečati človeka, s katerim se lahko odkrito pogovarjaš o vsem, kar osmišlja življenje. Čisto vsem.

DRUGI NOVOMEŠKI 1/2 MARATON JE ŽE PRED VRATI

Težko je v prvem poskusu pridobiti status novomeškega športnega dogodka leta. Ravno to je uspelo Novomeškemu 1/2 maratonu. Od prvotne ideje do nekaj dni pred njegovo drugo izvedbo je postal najbolj težko pričakovani športni dogodek v Novem mestu. Zgodba bo letos še večja in boljša, z jasno vizijo, da čez nekaj let postane eden tekaških vrhuncev v Sloveniji

»Drugi Novomeški 1/2 maraton prinaša nekaj zanimivih novosti,« pravi Primož Kobe, alfa in omega dogodka. »V soboto bodo tako spet na sporedu otroški teki in pohod, prvič pa bomo priredili tudi canicross – tek s psi in nordijsko hojo. «Canicross je zabavni tek s psi, ki ga v tujini že dobro poznajo. S tem ciljajo tudi na tiste ljudi, ki po navadi ne tečejo, pa jih bodo ravno psi spravili v pogon. Dolžina tega teka je 3 kilometre.

»Zelo pomemben za promocijo dogodka bo tudi neposredni prenos na Šport TV, kar pomeni, da si ga bo lahko ogledala cela Slovenija. To bo tudi odlična priložnost za Novo mesto in želimo se predstaviti v čim lepši luči,« dodaja Kobe.

Otroški teki na 100 in 200 metrov bodo namenjeni predšolskim otrokom, potekali pa bodo okrog Novega trga. Za vse učence novomeških osnovnih in srednjih šol bo tek zastonj, za srednješolce pa pripravljajo tudi zabavno štafeto. Zvečer bodo na vrsti prve podelitve, otvoritev tekmovanja in zabavni program. Vse to se bo dogajalo na soboto.

»V nedeljo bo nekaj po deseti uri štart glavnega teka, se pravi polmaratona in rekreativnega teka na 6,4 kilometra. Po imenih bo to najmočnejša tekaška dirka v Sloveniji,« je prepričan Kobe. Razlogi za odličen odziv najboljših tekačev so denarni sklad, neposredni prenos na priznani televiziji in

Novosti:

canicross - tek s psi,
nordijska hoja

poznanstva z organizatorjem dirke. Ob vsem tem se je glas o odlični organizaciji prvega Novomeškega 1/2 maratona razširil daleč naokoli. Po koncu glavnega teka pa sledijo še zadnje podelitve in zabava na Novem trgu.

Na maratonu bodo tekmovalci iz osmih različnih držav, skupaj pa pričakujejo okoli 1200 tekačev. »Brez izdatne podpore občine tega projekta ne bi bilo,« je prepričan naš nekdanji olimpijec. »Potencial teka pa je še veliko večji. Ko bo imel daljšo tradicijo in posledično večjo prepoznavnost, bo to pravi tekaški praznik.«

Že prihodnje leto želijo nekoliko spremeniti traso, hočejo tudi, da bi celotno dogajanje strnili le na en dan. Kljub željam po izboljšanju pa lahko že sedaj trdimo, da bo 5. in 6. oktobra Novo mesto slovenska tekaška prestolnica. Nekaj, česar res ne gre zamuditi.

Paradne discipline:

1/2 maraton, rekreativni tek, otroški teki, zabavni program

ESCAPE ROOM NOVO MESTO

Mestno jedro ima novo pridobitev, saj je zaživel Escape Room Novo mesto (t. i. soba pobega). Projekt sofinanciramo na Mestni občini Novo mesto iz razpisa za sofinanciranje programov za oživljanje mestnega jedra 2019. Igra pobega iz skrivnostne mestne kleti je tako razlog več za obisk mestnega jedra (Prešernov trg 1) in pustolovsko preživljanje prostega časa.

Skozi igro pobega lahko igralci začutijo utrip preteklosti Novega mesta. Znašli se bodo več desetletij nazaj v kleti mestnega veljaka, ki je skladiščil sedaj že zgodovinske dokumente in predmete našega mesta. Do njih je prišel tudi na najbolj brutalen način, kar ga kasneje kaznuje na način, da mu v kleti nekdo občasnno diha za ovratnik. Mestnega veljaka Franca v tej kleti že zdavnaj ni več, njegov neznani prijatelj pa v njej še živi in čuva novomeške dragocenosti pred ljubitelji

miselnih ugank in izzivov, ki želijo v eni uri odkriti nekaj, česar ni uspelo še nikomur.

Vabljeni obiskovalci vseh starosti, da se preizkusite v poskusnih pobegih. Igra je primerna tako za novince, družine kot tudi za strastne ljubitelje sob pobegov. Zahtevnost pa organizatorji prilagodijo željam posameznikov.

Več informacij lahko najdete na:
<https://escaperoom-novomesto.si>.

Soba pobega tudi v Novem mestu!
Pokukajte na Prešernov trg 1

Escape Room
Novo mesto

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI V NOVEM MESTU

V času Evropskega tedna mobilnosti (ETM), ki je pod geslom »Gremo peš!« potekal od 16. do 22. septembra, smo skupaj z društvi in organizacijami pripravili številne izobraževalne, športne in družbeno zanimive aktivnosti z namenom spodbujanja spremembe mobilnostnih navad, uvedbe in promocije trajnostnih prometnih ukrepov. Številna prizadevanja na tem področju sicer potekajo vse leto, vrhunec dogajanja pa je bil ravno v času ETM, ki se je zaključil z Dnevom brez avtomobila na Glavnem trgu.

arhiv Mestne občine Novo mesto

PO MESTU BREZPLAČNO Z MESTNIM AVTOBUSOM

Z namenom spodbujanja trajnostnih prometnih ukrepov je bila tudi letos septembra na voljo brezplačna vožnja z mestnimi avtobusi na vseh linijah. Ves mesec so na Turistično informacijskem centru Novo mesto na Glavnem trgu brezplačno na razpolago tudi kolesa. Letos smo z devetimi novimi postajami razširili sistem izposoje koles GoNm, na skupno štirinajstih postajah pa je na voljo petinštirideset električnih koles. Ker so kolesa GoNm med Novomeščani zelo priljubljena – uporablja jih okoli 500 registriranih uporabnikov – smo kolesa v sklopu ETM predstavili na novomeških osnovnih šolah, nova električna kolesa in sistem izposoje so spoznali še starejši, ki so se odpravili na voden kolesarski izlet po Novem mestu.

Peter Žunič Fabjancič

GREMO PEŠ PO MESTU

Z različnimi ukrepi trajnostne mobilnosti si prizadevamo zmanjšati uporabo avtomobila in spodbujati druge, trajnostne potovalne načine, med katere ob javnem potniškem prometu in kolesarjenju prištevamo tudi hojo. Da bi spodbudili hojo pri vseh generacijah, je v organizaciji Pohodniškega društva Novo mesto potekal pohod po Novem mestu, nadaljeval se je tudi projekt organiziranega pešačenja v šolo Pešbus, ki v Novem mestu poteka že tretje leto zapored in velja za enega najuspešnejših v Sloveniji. Več kot 140 novomeških otrok je v spremstvu staršev in prostovoljcev Društva za razvoj prostovoljnega dela Novo mesto (DRPD) na Pešbusu pešalo že maja, v času ETM pa se je projekt nadaljeval na OŠ Grm, OŠ Drska in OŠ Otočec. Šole so v jesenskem delu skupno vzpostavile 11 začrtanih poti za pešačenje, najdaljšo razdaljo so prehodili učenci OŠ Otočec, ki se je letos na novo pridružila Pešbusu, in sicer so na poti iz Vrha pri Pahi prehodili skoraj tri kilometre oz. pešali štirideset minut. Pri Pešbusu je v jesenskem delu sodelovalo več kot 150 otrok. Pri tem občina nudi podporo projektu, ki prinaša pozitivne učinke na več področjih: otroke usmerja h gibanju, druženju, učenju pravilnega obnašanja v prometu, samostojnosti, redoljubnosti; zmanjšuje avtomobilski promet na šolskih poteh in gnetenje avtomobilov

NAJBOLJŠA MOBILNOST JE NA DVEH NOGAH, ZATO

»GREMO PEŠ!«

na šolskih dvoriščih; pozitivno učinkuje na okolje in povezuje skupnost ter krepi medgeneracijske odnose.

Dogajanje v času ETM je dopolnil regijski posvet »S hojo do zdravja«, kjer smo predstavili aktivnosti na tem področju, vrhunec dogajanja pa je mesto doživelo v petek, 20. septembra, ko je na Glavnem trgu potekal tradicionalni dogodek Dan brez avtomobila.

DAN BREZ AVTOMOBILA NA GLAVNEM TRGU

Vsakoletni dogodek Dan brez avtomobila je v Novem mestu odlično obiskan s strani različnih starostnih skupin, predvsem pa se ga udeležijo vrtičkarji, šolarji, dijaki, ki se preizkusijo na številnih animacijskih napravah, izobraževalnih delavnicah in ostalih družbeno zanimivih aktivnostih, ki spodbujajo trajnostno mobilnost in doprinesejo k osveščanju na tem področju in širšemu znanju o varnosti v prometu. Obiskovalci so lahko spoznali reševalno in gasilsko vozilo ter postopke oživljanja, se pri TIC Novo mesto seznanili z uporabo in izposajo koles GoNm ter opravili registracijo. Potekale so številne nagradne igre in animacije: med drugim tekmovanje v menjavi zračnic, v poznavanju prve pomoči in v gasilskih veščinah s PGD Šmihel. Policijska postaja Novo mesto je predstavila preventivne ukrepe

na področju zlorabe drog, obiskovalci so lahko spoznali delo policijskega psa, predstavila se je tudi konjeniška policijska enota. Mestna igralnica Juhuhulica je na ta dan pripravila animacijo in igre za najmlajše, tradicionalno se je z ustvarjalnimi delavnicami dogajanju pridružilo Društvo za razvoj prostovoljnega dela (DRPD), s predstavitvijo kolesarske opreme in nasveti so sodelovala številna kolesarska društva in podjetja, obiskovalci so lahko preizkusili naletno težo in silo na »zaletavku« in priložnostno zaplesali s Plesnim studiem Novo mesto. Nacionalni inštitut za javno zdravje je pripravil poligon za preizkus gimnastičnih zmožnosti, KK Žoltasti Troti košarkarski spretnostni poligon, ekipa Društva Naturo pa je na igrišču na Drski organizirala igralni dan, ki so ga soustvarjali tudi na Glavnem trgu. Dijaki Srednje strojne šole Novo mesto in Srednje zdravstvene in kemijske šole so se ta dan iz Šentjerneja in Dolenjskih Toplic podali v šolo kar peš, društvo Est=etika pa je z dogodkom Park(irni) dan v križišču Rozmanove in Novega trga opozarjalo na alternativno rabo prostora, ki ga zasedajo parkirišča. S svojimi aktivnostmi so se predstavili tudi Rdeči križ, Europe direct Novo mesto, prehospitalne enote Novo mesto in ostale organizacije.

VSE VEČ TRAJNOSTNIH UKREPOV

Ker se zavedamo pomena trajnostnih ukrepov, skozi leto aktivno sodelujemo na vseh področjih trajnostne mobilnosti in jih še dodatno okrepimo in predstavimo

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI

16.–22. SEPTEMBER 2019

NOVO
MEŠTO

Gremo peš!

v času ETM. Skupaj z ostalimi akterji kot s samostojnim delovanjem v obliki ukrepov za izboljševanje prometnega okolja izvajamo dejavnosti, ki so vezane na področje šolskih poti in obvladovanja hitrosti vožnje, na izobraževanje in zagotavljanje primerne infrastrukture. Že v času poletnih počitnic smo izvedli nekatera vzdrževalna in obnovitvena dela na šolskih poteh. Pri tem je bila posebna pozornost namenjena prehodom za pešce in novim površinam zanje, urejena so tudi številna avtobusna postajališča, ki so dodatno označena in s tem bolj vidna v prostoru. V prihodnje je predvidena ureditev dveh novih nadstrešnic za potnike v Ždinji vasi in Podbrezniku. Z ukrepi želimo zagotoviti šolske poti, ki bodo ustrezale smernicam na nacionalni ravni in omogočale otrokom, da bodo opravili svojo pot v šolo in domov peš na razdaljah do štiri kilometre.

Ob zagotavljanju varnosti so bili v zadnjem času storjeni tudi številni vzpodbudni koraki v smeri trajnostnega razvoja: lažje premagovanje razdalj s kolesom ali peš omogočata novi večnamenski poti ob Levičnikovi cesti in na relaciji Brod-Srebrniče, z ureditvijo Kandijskega mostu bodo vzpostavljene večje označene površine za pešce in kolesarje, s prenovo in zaprtjem Glavnega trga za promet je trg namenjen pešcem in kolesarjem, v načrtu so številne regionalne kolesarske povezave in novi brvi čez reko Krko v Irči vasi in na Loki. Vzpostavljene so bile nove polnilnice za električne avtomobile (skupno je na voljo deset javnih polnilnic), občina je bila nagrajena tudi z nagrado za 3. mesto med mestnimi občinami na področju e-mobilnosti, ki jo je prejela na konferenci E-mobilnost v občinah 2019 na Brdu pri Kranju. Nadaljuje se razvoj projektov za vzpostavitev »car sharinga« in razvoja pametnega mesta, v pripravi je zemljevid kolesarskih in pešpoti v Novem mestu, ki bo še dodatno izpostavil pešpoti v ožjem mestnem jedru, s čimer želimo poleg pohodništva spodbuditi sprehode po mestnem jedru tako za turiste kot tudi za občane. Jeseni bo vsakodnevno mobilnost Novomeščanov po mestnem jedru olajšal še nov sistem prevozov z električnim mini busom.

Novo mesto je slovenska kolesarska prestolnica tako po tekmovalni kot po organizacijski plati. V zadnjih letih smo z dirko Hrvaška–Slovenija dobili tudi vedno bolj uveljavljeno enodnevno klasiko. Zmaga je po zaslugi »dolenjske puščice« Marka Kumpa letos ostala doma.

Krajnevi odbori Rdečega križa (KORK) s svojim požitvovalnim delom pomembno pripomorejo h kakovosti življenja starejših občanov naše občine in s tem gradijo skupnosti pomoči in topline. Dokaz za to je tudi polna dvorana na tradicionalnem srečanju KORK Drska.

V našem Vrtcu Ciciban junija vedno poskrbijo za druženje vseh generacij na zdaj že dobro poznanem Ciciidnevu.

V obrazložitvi nagrade Zlati kamen za razvojno najprodnornejšo občino je med drugim izpostavljeno, da v Novem mestu znamo ceniti izjemne posameznike. Tradicionalna gasilska fotografija z županovega sprejema najboljših učencev dokazuje, da to počnemo že od malih nog.

Poletni meseci so kot nalašč za kolesarske dogodivščine, za katere lahko Novomeščani odslej uporabijo tudi 45 električnih koles sistema GoNM, ki je pridobil 45 novih postaj in več sto novih uporabnikov.

Prvi šolski dan so posebne pozornosti deležni prvošolčki. Pred natanko štirimi desetletji je šolski prag prvič prestopil župan Gregor Macedoni, letos pa je v novomeških osnovnih šolah pozdravil 427 prvošolčkov.

Letošnja Živa knjižnica je k udeležbi vnovič pritegnila veliko srednješolcev in srednješolk, ki so v polurnih osebnih pogovorih poslušali življenjske zgodbe, izkušnje, znanja in doživetja petnajstih živih knjig.

📷 Avtor fotografij je Peter Žunič Fabjančič, razen kjer je označeno drugače.

Tako kot številne druge prireditve se je tudi vsakoletni zaključek Tedna kultur letos vrnil na prenovljeni Glavni trg. Slastne dobrote svetovnih kuhinj in izjemna kulisa najlepšega trga sta super recept za prijetno multikulturno druženje.

Praznik situl nas je znova popeljal v davne čase naših prednikov, Dolenjski muzej pa je v sodelovanju z novomeškimi boksarji v bogatem programu poskrbel tudi za prikaz starodavnega rokoborskega spektakla.

Za prevoze po mestnem jedru bo tudi v Novem mestu skrbelo električno vozilo.

V letošnjem letu sodelujemo v evropskem projektu Turizem partnerskih mest in skupaj z našimi kolegi razvijamo turistično ponudbo. Naši gostje so bili med obiskom Novega mesta navdušeni nad potenciali reke Krke. 📷 Vanesa Dželadini

Zaključek dopustniških dni je bil v mestnem jedru v znamenju premierne izvedbe Kina na trgu, v sklopu katerega so si številni obiskovalci lahko ogledali tri filme iz različnih obdobj bogate zakladnice slovenske kinematografije. 📷 Jan Drenik

> Goran Makar, Društvo Celiac – Življenje brez glutena

MATJAŽ GOLOB JE KOLESARIL ZA CELIAKIJO

arhiv Društva Celiac

Novomeški ultra kolesar Matjaž Golob je letos kolesaril po Sloveniji in osveščal o celiakiji ter o izzivih bolnikov s celiakijo v vsakdanjem življenju.

V sodelovanju z Društvom Celiac – Življenje brez glutena je bil projekt poimenovan »Kolesarimo za celiakijo«. Matjaž je v 14 dneh od 5. do 18. avgusta večkrat prekolesaril Slovenijo in pri tem prevozil 3000 kilometrov, obiskal 212 občin in se povzpел za 40.000 višinskih metrov. V povprečju je dnevno prekolesaril čez 200 km in naredil do 3500 višinskih metrov ter pri tem obiskal tudi do 22 občin. Več o projektu si je možno ogledati na www.facebook.com/celiakija.si/ ali www.celiac.si.

NOVOMEŠČAN MATJAŽ GOLOB PREKOLESARIL VSEH 212 SLOVENSkih OBČIN IN OSVEŠČAL O CELIAKIJI

Širši javnosti je Matjaž Golob znan po vsaj dveh kolesarskih podvigih. Leta 2017 je kolesaril do prestolnic bivše Jugoslavije, lani pa po njeni meji. Letos je svojemu kolesarjenju dodal še humanitarni pomen z osveščanjem o celiakiji.

Ideja se je izkazala za odlično. Čeprav smo bili sredi dopustov, so Matjaža sprejeli v veliko občinah, z nekaterimi župani pa se že dogovarjamo o izvedbi predavanj o celiakiji in pripravi brezglutenske diete

na šolah in vrtcih.

CELIAKIJA je avtoimunska bolezen, ki povzroča težave predvsem v tankem črevesju, edino

zdravilo pa je stroga brezglutenska dieta. Bolnikom z diagnosticirano celiakijo povzroča zaužiti gluten, ki pa se nahaja v mnogih živilih, težave in že najmanjši drobec vnese nega glutena je za njihovo telo, kot bi vnesli »strup«. Razumevanje okolice do te res stroge diete je zelo skromno. Za bolnike z diagnosticirano celiakijo je hrana hkrati tudi zdravilo. Za prehrano skrbijo ljudje, ki sicer znanje o živilih in njihovi predelavi, niso pa strokovnjaki za zdravlje. Zato se bolniki s celiakijo soočajo pri prehranjevanju zunaj doma z nerazumevanjem okolice do njihove specifične potrebe po 100-odstotni izločitvi glutena iz prehrane.

Matjaž Golob že pripravlja naslednje projekte. Maja naslednje leto bomo ob mednarodnem dnevu celiakije spet kolesarili, avgusta pa se Matjaž najverjetneje odpravlja kolesariti od Črnega morja do Atlantika. Srečno.

VRTEC – UČENJE ZA ŽIVLJENJE

OTROCI so lahko naši učitelji z najpomembnejšo vsebino diplome – pristnost, čuječnost, radost, domišljija, iskrenost, srčnost, navdušenje, kreativnost srca, iskren odnos. So naši učitelji v besedi in sliki.

V Vrtcu Ciciban se zelo dobro zavedamo, da je potrebno pri otrocih graditi človeške vrednote in jim pomagati pri oblikovanju njihovih osebnosti. Pri našem delu ugotavljamo, kakšno vlogo imamo odrasli v življenju otrok. Kot vzgojitelji čutimo veliko ODGOVORNOST za otroke, ki so nam zaupani.

Zavedamo se, da imajo STARŠI NAJPOMEMBNEJŠO VLOGO V ŽIVLJENJU SVOJIH OTROK. Predvsem na način, kaj vse jih lahko naučijo s tem, kar so, v kar verjamejo in kaj jim je pomembno.

Starši za otroka predstavljajo primarni svet, v katerem se je rodil in v katerem odrasča. Vrtec pa predstavlja otrokovo biološko, fizično in socialno okolje, ki nanj kompleksno vpliva.

Pri delu z otroki nas najbolj navdušuje otroški svet, kjer lahko razvijamo svojo ustvarjalnost in domišljijo. V ta svet vstopamo na način, da se lahko povežemo z otrokom, da skušamo ugotoviti, kaj v določenem trenutku potrebuje – ga spodbujamo, vanj verjamemo, da zmore, mu pomagamo, da nekaj naredi sam, ga pohvalimo. Pomembno je, da razumemo njegovo čustveno plat ter mu postavimo MEJE, ki zanj predstavljajo OBČUTEK VARNOSTI.

Zavedanje, da otroka ne moremo obvarovati pred vsemi negativnimi situacijami, nas vzpodbuja, da ga pripravimo na frustracije (prikrajšanost), saj je to tudi priložnost za krepitev njegove osebne moči. S tem, da mu dovolimo frustracijo, mu pomagamo, da bo sprejel tudi nesprejemljivo in se bo tako uspel prilagoditi. Otroku tako postanemo vir nezadovoljstva kot tudi uteha in podpora. Bolečina, strah, razočaranje so nepotrebni, a vseeno izredno evolucijsko pomembni. Otrok ne more biti vedno srečen, tako kot v življenju vedno ne bo, zato se že kot otrok uči razumevanja, čustvene inteligence, strpnosti do drugih ter spoznava, kakšno je bivanje v skupnosti.

V Vrtcu Ciciban Novo mesto posvečamo posebno pozornost razvijanju socialnih veščin otrok in otroške kreativnosti v spodbudnem učnem okolju. Zavedamo se, kako pomembno

je, da otrok že v predšolskem obdobju spozna čim več različnih odnosov in dobiva priložnosti za razvijanje le-teh, saj bo te izkušnje lahko uporabil za nadgradnjo odnosov v prihodnosti.

Vsak otrok je izjemen, pomemben del našega vsakdana in naše prihodnosti.

PRI DELU Z OTROKI NAS NAJBOLJ NAVDUŠUJE USTVARJALNOSTI IN DOMIŠLJIJE POLN OTROŠKI SVET

PEDENJTASTIČNO V NOVO VRTČEVSKO LETO

Za nami je eden napornejših mesecev v vrtčevskem letu, saj za mnoge cepeteljne september odstira povsem nov svet in s tem občutke negotovosti in tesnobe za nje ter njihove starše. Tako na nepopisan »vrtčev« list pričnemo s sestavljanjem novih zgodb, s tkanjem večnih prijateljstev, z utiranjem prvih samostojnih korakov in slikanjem mavričnih izkušenj, ki oblikujejo naše malčke. Za gnete nje in »pisanje« po tako strašno občutljivem pa od strokovnih delavcev zahteva znanje, izkušnje, predvsem pa pozornost, sočutnost, navdušenje, preprostost in zdravo kmečko pamet. Da bi bili pripravljeni na vse načrtovane vsebine in bili kos vsem nepredvidenim nevšečnostim, smo v našem zavodu zadnjo soboto v avgustu preživeli skupaj v družbi čudovitih gostiteljev in vznemirljivo navdihujočih predavateljic.

Večletno sodelovanje z utemeljiteljem sistema NTC učenja, dr. Rankom Rajovičem, nas je opremilo z dragocenim znanjem in izkušnjami ter usmerilo k naslednjemu krasnemu strokovnjaku in vsebinami, ki bodo v delo z malčki prinesle svežino in nadgradnjo našemu poslanstvu.

FIT pedagogiko, katere ustanoviteljica je Barbara Konda, univ. dipl. fiziologinja, je avtorica predstavila na svojstven, izviren in navdihujoč način. V kratkem času, ki smo ga imeli na voljo, je našemu strokovnemu kolektivu lahko le nakazala

elemente FIT pedagogike in način, kako lahko malčke spravimo v gibanje in jim s tem olajšamo, poglobimo in popestrimo pot spoznavanja, raziskovanja in premagovanja vsega, kar pride sleherniku naproti že v zgodnjih letih življenja. Vsebine pa niso namenjene le najmlajšim. Njene besede in prepričanja so nas pustila navdušene, radovedne in spodbujajo k povezovanju FIT pedagogike s širšim področjem našega delovanja oz. bivanja ter z zdravo kmečko pametjo.

Slednje namreč v kaotični, sebični, patološko individualizirani družbi kronično primanjkuje. In dokaz, da je to res, so neracionalna postopanja ljudi, ki se v stresnih situacijah odzivamo na različne

neprimerne načine. V tem sklopu strokovnega izobraževanja nam je s svojimi pravnimi nasveti in podukom priskočila na pomoč Nina Ana Jäger, magistrica prava in mediatorka. V upanju, da tovrstne pomoči ne bi potrebovali, smo pogumno, zagnano in igrivo odrinili v novo vrtčevsko leto, ki ga v enoti Metka dve skupini prvega starostnega obdobja pričenjata v povsem prenovljenih igralnicah.

V prihajajočem letu nas bo razveseljevalo mnogo prijetnih vsebin, ki se bodo dotikale predvsem kulture branja, prepoznavanja knjige kot vira navdiha, sprostitev, znanja in pridobivanja širine duha. V vse to pa bomo nedvomno vključevali tudi naše someščane, ki nam s svojo prisotnostjo, zgledom in pomočjo polepšajo mnogo dogodkov. Srečno vsem v novem pedenjtastičnem vrtčevsko-šolskem letu.

KNJIGA IN PISANA BESEDA BOSTA V OSPREDJU V NOVEM VRTČEVSKEM LETU V VRTCU PEDENJPED

PRIČAKUJEMO VESELO UČNO LETO

September. Konec počitnic, začetek nalog in učenja, pa tudi novi prijatelji, zanimiva srečanja in spoznanja, en razred višje... Pa kdo ne bi šel rad v šolo?! Tudi šestošolci na OŠ Brusnice so večji, pametnejši, zrelejši...Kaj letos pričakujejo od šole? Česa se veselijo?

6. razreda sem se najbolj veselil, saj bi prvič videl, kako je, če si starejši ... Po pravici povedano, sem se sprva malo bal učiteljic in pouka, vendar sem dojel, da šola ni nič slabega in da vsak dan izveš kaj novega. (Lovro)

Želim si, da bi letos iz učilnice vedno odšel nasmejan in poln pozitivne. (Lin)

Rada bi, da se razumemo z vsemi učitelji. Veselim se novega šolskega leta. (Pia)

Imam občutek, da bo šolsko leto 2019/20 res nekaj posebnega. Pričakujem nadgradnjo pri vseh predmetih. (Tinkara)

Želim si, da bi bile učne ure sproščene in zabavne. Ker bomo imeli različne učitelje, bomo najbrž spoznali več učnih metod. (Lili)

Veseli me, da bomo vsako uro menjali učilnice in učitelja. (Luka Patrik)

V 6. razredu si želim lepih ocen in mislim, da jih lahko tudi dobim. Ker s trdom se dobi vse. (Erik)

Pričakujem veselo učno leto. Tudi končni izlet bo najbrž nekaj posebnega, poučnega in vznemirljivega. (Gabrijela)

Pričakujem uspeh, novo znanje, zabavo in smeh. (Živa)

Želim si, da bi veliko ustvarjali. Veselim se vsakega dneva s sošolci. (Nuša)

Rada bi se več učila, da bi s tem dobila lepe ocene. (Zala)

Letos bi rada sebe presenetila in si na koncu rekla: »Bravo! Super mi je šlo!« (Tara)

OSNOVNA ŠOLA STOPIČE V LETU 2019

Minulo šolsko leto 2018/19 je bilo na OŠ Stopiče izjemno dinamično. Ob razvijanju vrednot in sledenju viziji naše šole smo dosegali številne uspehe.

Pod vodstvom mentorjev so učenci dosegli številna priznanja na tekmovanjih in natečajih, področja sodelovanja so vsako leto obširnejša. Osvojili so številna srebrna in zlata priznanja na državnem nivoju. Izpeljali smo zimsko šolo v naravi za sedmošolce na Voglu, kjer so se naužili smučarskih radosti v sončnem vremenu na lepo zasneženih strminah.

Ob zaključku praznovanja 500-letnice omembe kraja Stopiče smo skupaj s Krajevno skupnostjo Stopiče organizirali kulturno prireditev, na kateri so nastopili vsi pevski zbori, ki delujejo na matični šoli in obeh podružnicah.

Spoznavali in ohranjali smo kulturno dediščino domačega kraja. Nadaljevali smo vseslovenski projekt Rastoča knjiga. Uspešno smo prestali zunanjo presojo Inštituta za kakovost in ohranili certifikat Kakovost za prihodnost vzgoje in izobraževanja.

V okviru literarnega natečaja Trdinovo pero smo razmišljali o naši kulturni dediščini in ga poimenovali Iz babičine skrinje. Učenci so razmišljali, kje vse danes vidijo in občutijo preteklost, o običajih, ki jih še vedno gojimo, o življenju nekoč in danes. Najboljši med njimi so prejeli priznanja in nagrade za svoja literarna dela.

Na osrednji prireditvi ob zaključku projekta Rastoča knjiga nas je nagovoril začetnik Rastoče knjige na Slovenskem, g. Janez Gabrijelčič. Z nami sta podelila nekaj svojih misli tudi akademik, profesor in doktor, gospod Mihael Japelj, ter prvi župan MO Novo mesto ter ustanovni član KD Severin Šali, Franci Koncilija. Na kulturni prireditvi smo se spomnili tudi na nekaj obletnic – na Cankarjevo in Štukljevo leto, na obletnico konca 1. svetovne vojne. Podelili smo tudi priznanja udeležencem 6. likovne delavnice Bajke in povesti o Gorjancih, ki je potekala na naši šoli. Udeležili so se je mentorji in učenci iz dolenskih in belokranjskih osnovnih šol, njena osrednja tema pa je bila tokrat Trdinova bajka Cvetnik.

V okviru literarnega natečaja Z domišljijo na potep je bilo besedilo naše učenke dve leti zapored nagrajeno v samostojni knjigi.

25 učencev je svoje znanje angleščine lahko utrdilo in izpopolnilo ob zanimivem 5-dnevnem potepanju po Londonu. Ogledali so si številne zanimivosti, naravne in kulturne znamenitosti, ki jih ponuja to mesto. V okviru izbirnih predmetov nemščina so učenci obiskali Celovec, Minimundus in Pyramidenkogel.

Ob zaključku letošnje bralne značke, ki jo je uspešno opravil velik delež učencev, nas je obiskala etnomuzikologinja, pevka, pravljíčarka, zbirateljica ljudskega izročila in dediščine – Ljuba Jenče. Slovenska ljudska pesem je del bogatega izročila slovenskega naroda, zato jo skrbno negujemo ob vsaki priložnosti.

V okviru podjetniškega krožka so se učenci udeležili 7. podjetniškega izziva Dolenske, ki ga je zastavilo podjetje za razvoj in trženje pametnih domov GO4Panda. S prilagodljivo napravo za

beleženje zalog in sporočanje potreb po živilih za hladilnike so si po oceni strokovne žirije z ekipo Gimnazije Novo mesto delili 1. mesto.

Učenci so se udeležili regijskih in državnih tekmovanj v FLL-ju, SUMOBOTu, ROBOSledu, ROBObumu, Veseli šoli ...

Mladinski pevski zbor OŠ Stopiče je sodeloval v projektne pevskem zboru novomeških osnovnih šol ob 70. obletnici občine Novo mesto v Kulturnem centru Janeza Trdine v Novem mestu, pridružil pa se je tudi mešanemu pevskega zboru Slovenske filharmonije iz Ljubljane ob petju Orffove Carmine Burane v ŠD Marof. V sodelovanju s Turističnim društvom Stopiče so nastopili na božičnem koncertu v Stopičah in na koncertu Slovo poletju. Dva učenca sta se pomerila tudi na Glasbeni olimpijadi, s katere sta domov prinesla bronasto in srebrno državno priznanje.

V izmenjavi Erasmus smo na šoli gostili delegacijo iz Turčije.

S pomočjo prispevkov staršev na račun šolskega sklada ter sofinanciranja občine Novo mesto smo kupili zunanje igralo, fitnes napravo za zunanje igrišče pri šoli. Staršem in MONM se zahvaljujemo za prispevek, ki nam omogoča aktivnejše preživljanje prostega časa in ur športa.

V šolskem letu 2019/20 bomo nadaljevali s projekti Ekošola, Zdrava šola, Samoevalvacija, Kulturna šola, Kakovost za prihodnost, Vzgojni načrt in Bralna pismenost. Poleg že utečenih aktivnosti bomo sledili še ciljem projektov:

- Branje,
- Mreža učečih se šol,
- Trajnostna mobilnost,
- Gozdna šola.

Na OŠ Stopiče se bomo tudi vnaprej potrudili zagotoviti vsem učencem optimalne pogoje za kakovostno vzgojo in učenje, učenci pa bodo s svojim vztrajnim delom in ustvarjalnostjo znova presenečali, si prizadevali za čim boljše uspehe, dosežke ter znanje za življenje.

Na koncu naj vas, tako starše kot zunanje obiskovalce, prijazno povabimo na predavanje Sebastjana Kristoviča z naslovom Vzgoja, priprava otroka za življenje, ki bo v četrtek, 3. oktobra, ob 17. uri v večnamenskem prostoru OŠ Stopiče.

Prispevek obsega le nekaj utrinkov iz našega šolskega življenja in dela v tem letu.

Več o nas lahko preberete na naši spletni strani. Vsem vam želimo izjemno uspešno in čim manj stresno šolsko leto 2019/20.

Kulturna prireditev ob dnevu državnosti (13.6.2019)

Likovna delavnica Bajke in povesti o Gorjancih na temo bajke Cvetnik (1.2.2019)

Izmenjava Erasmus – na obisku pri nas delegacija iz Turčije (14.2.2019)

Zaključek bralne značke z etnomuzikologinjo Ljubo Jenče (23.4.2019)

PETEK, 4. 10. 2019 OB 18.00 URI ŠPORTNA DVORANA MAROF, NOVO MESTO

"V PETEK ZVEČER"

DAN D - DMP - MRFY - GENERATOR - EL KACHON - TRETJI KANU - GENERACIJA RUDOLFOVO
MPZ POMLAD FEAT. JAGODNI IZBOR - JERNEJ ZORAN & NINA RADKOVIČ - BORT ROSS - ŠPELA CESAR - PLATEAU

> Novinarski krožek OŠ Center: Sofija Brkič Strman, Otilija Mežan, Luna Gorenc, Lucija Juvančič

OSNOVNA ŠOLA CENTER SE JE PREOBLEKLA

PRENOVA ŠOLE SKOZI OČI UČENCEV OSNOVNE ŠOLE CENTER

Pred počitnicami so ob šoli že rasli zidarski odri, ki so obetali večja obnovitvena dela. 2. septembra so bila dela zaključena in šolsko dvorišče počiščeno. V dveh poletnih mesecih so delavci prebarvali fasado. Zavod za kulturno dediščino Novo mesto je opravil pregled plasti na fasadi in ugotovil, da je bila šola ob otvoritvi pred 90 leti bela – taka, kot je sedaj. Dobili smo tudi nove, širše zunanje okenske police, prenovljeni so štirje vhodi v šolo in prebarvali so kovinske rešetke na kletnih oknih. Še bolj presenečeni pa smo bili v kuhinji in jedilnici. Kuhinja je po več kot štirih desetletjih doživela prvo večjo prenavo. Velika jedilnica je povezana z manjšima, bolje je speljan tudi »promet« mimo delilnega pulta do miz in pulta, kjer se odlagajo krožniki in jedilni pribor. Obnovo je financirala naša ustanoviteljica Mestna občina Novo mesto.

Vse spremembe so že postale del našega vsakdana, kar je dokaz, kako potrebne so bile. Z novinarskim krožkom smo se ob koncu prvega tedna pouka sprehodili po naši prenovljeni šoli in povprašali učence in učitelje predmetne stopnje, kakšna se jim zdi. Mnenja so bila različna – od zelo pohvalnih do bolj kritičnih:

- Šola ima veselo novo podobo.
- Zelo lepo je. Bolj in bolje urejeno kot prej.
- Prenova mi ni všeč. Morda bi bilo lepše v toplejših barvah.
- V jedilnici je treba veliko vijugati in čakati v vrsti. Pričakoval sem krajše vrste.

Učenci so opazili tudi nove okenske police. Najbolj pa so jim všeč prenovljeni vhodi v šolo in stopnice. Vsi so si zaželeli, da bi s prenavo nadaljevali. Najprej bi morala biti na vrsti stranišča in športni garderobi.

Letos praznujemo 90 let šolske stavbe, ki je najstarejša osnovna šola v Mestni občini Novo mesto. Z izjemnimi uspehi na učnem, športnem in kulturno-umetniškem področju dokazujemo, da

zidovom vdihnemo življenje in jim zvišamo vrednost ljudje – učenci, delavci šole, starši ter drugi podporniki našega dela in napredka.

arhiv Osnovne šole Center

> Mag. Irena Hlača in Mojca Klopučar, prof., Osnovna šola Šmihel

NA OSNOVNI ŠOLI ŠMIHEL KORAKAMO K MODROSTI Z AKTIVNOSTJO

Na Osnovni šoli Šmihel smo v šolskem letu 2019/20 začrtali raznovrstne dejavnosti, v katerih nas bodo povezovale in združevale aktivnosti za razvijanje socialnih veščin, kulture dialoga in sobivanja ter pridobivanje znanja, h kateremu prispeva tudi avtomatizirano branje. Branje je večšina, s katero se otrok opremi v šoli, obvezno pa je razvijanje skozi redni trening v domačem

okolju. Pomembna pa je tudi čitljiva pisava, pri kateri imajo črke vse tiste značilnosti, po katerih se razlikujejo druga od druge.

Rdeča nit letošnjih prizadevanj se skriva v dragoceni misli R. Dahla, ki pravi:

»Če želiš priti daleč v življenju, moraš prebrati veliko knjig.«

Prizadevali si bomo, da se bo vsak posameznik zavedal svojega védenja in ustvarjalnosti ter bogatil življenje in delo na šoli.

zaključili v šolski telovadnici, in sicer s kvizom o poznavanju slovenskih pregovorov in modrosti.

Ta izhodišča se bodo ob pouku prepletala tudi skozi dejavnosti nalog v šolskem projektu Korakamo k modrosti z aktivnostjo ter prednostnih nalogah Šmihci bremo in Šmihci pišemo čitljivo, prav tako pa tudi v vseslovenskem projektu Rastoča knjiga, v katerem so letošnja tema vrednote na črko A.

Naš skupni cilj je, da učenci ambicije uresničijo z aktivnostjo. Z upoštevanjem pravil in dogovorov bodo prispevali k varnemu, ustvarjalnemu in spodbudnemu delovnemu okolju. Sprotno delo vseh nas in dosledno izvajanje dogovorjenih nalog bosta prav gotovo pripomogla uresničiti zastavljene cilje.

NAŠ SKUPNI CILJ JE, DA UČENCI AMBICIJE URESNIČIJO Z AKTIVNOSTJO.

Družba prihodnosti je družba znanja, vrednote pa človeka vodijo in usmerjajo pri uporabi znanja, zato bomo tudi letos na dan šole – Mihaelov dan, ki ga obeležujemo 16. oktobra – v okviru vseslovenskega projekta Rastoča knjiga izvedli tehniški dan za vse učence naše šole in z njimi obeležili 155-letnico naše šole, ustvarjali spominsko knjigo in razvijali ročne spretnosti. Ob koncu dneva pa bo sledilo še kosilo po izboru učencev.

Pomemben dejavnik so tudi starši, zato si želimo čim boljše sodelovanje, ki naj temelji predvsem na zaupanju. Zanimanje za delo in napredek otroka je zelo pomembno, prav tako pohvala in vzpodbuda. Vaši otroci, naši učenci naj bodo uspešni, s svojo mladostjo in izvirnostjo pa tudi srečni, saj: »Sreča je, če se delo dobro opravi ...« (Pavček).

V počastitev Prešernovega dne bomo pripravili pester kulturni dan in učence povezali z aktivnostmi v okviru šolskega projekta in prednostnih nalog. Učenci bodo svoje literarne in likovne izdelke pisali posebno skrbno in upoštevali lepopis. Dan bomo

Da smo na dobri poti, kažejo uspehi naših učencev, saj smo v preteklem šolskem letu na področju **tekmovanj iz znanja v Mestni občini Novo mesto ponovno osvojili odlično drugo mesto.**

Želja vseh učencev in zaposlenih naše šole je, da bi bilo tudi šolsko leto 2019/20 uspešno leto.

Vesna Slapničar

Primož Butara

10. OBLETNICA PARTNERSTVA S POLJSKIM MESTOM TORUNJ

Potem ko smo konec junija obeležili 25. obletnico partnerstva s katalonskim mestom Vilafranca del Penedès, letos obeležujemo še eno obletnico, in sicer z našim partnerskim mestom Torunj. 29. avgusta namreč mineva 10 let od slovesnega podpisa partnerskega sporazuma, ki sta ga v Novem mestu leta 2009 podpisala takratni župan Mestne občine Novo mesto Alojzij Muhič in predsednik poljskega mesta Torunj Michał Zaleski. Sporazum sta sicer že 23. junija 2009 podpisala tudi v Torunju. Poljski partnerji so ob tej priložnosti v Torunju med 20. in 23. septembrom 2019 organizirali tridnevno dogajanje, ki se ga je udeležil tudi župan Gregor Macedoni.

TORUNJ: ZNANSTVENO IN KULTURNO SREDIŠČE

Torunj, mesto na severnem Poljskem, so v 13. stoletju ustanovili tevtonski vitezi in se je v naslednjih stoletjih razvil v pomembno trgovsko središče. V 15. stoletju je Torunj poleg mest, kot sta Krakov in Gdansk, pridobil status kraljevskega mesta. Danes se nahaja v samem središču Kujavsko-pomorjanskega vojvodstva ob stari jantarni poti. Kljub vojnim vihram je Torunj ohranil srednjeveško mestno središče z značilnim sistemom pozidave. Njegov gotsko-srednjeveški urbanistični in arhitekturni kompleks iz časov vladavine tevtonskega viteškega reda, vključno z mestnim obzidjem ob reki Visli, velja za izjemno dragoceno pričevanje zgodovine, tradicije in arhitekture, saj gre za eno redkih poljskih mest, ki ni bilo uničeno med 2. svetovno vojno. Celotno staro četrto Torunja sicer sestavljajo trije zgodovinski urbani odseki: staro mesto (1233), novo mesto s tržnico (1264) in tevtonski viteški grad (sredina 13. stoletja). V letu 1997 je bilo staro zgodovinsko mestno jedro Torunja zaradi izrednega mednarodnega pomena in edinstvene vrednosti po svetovnih merilih uvrščeno na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine.

Torunj leži v dolini spodnje Visle. Zgodovinski del skupaj z večino ostalega dela mesta se nahaja na severnem, desnem bregu reke. Njegova lokacija je

vplivala na razvoj trgovine v preteklosti in pospešila gospodarsko rast. Članstvo v Hanzeatski ligi priča o pomembni vlogi mesta v mednarodni trgovini. Po drugi svetovni vojni je postalo veliko industrijsko središče, specializirano za proizvodnjo umetnih vlaken. Danes je večina tovarn zaprtih in mesto je namesto tega preraslo v priljubljeno turistično destinacijo. Staro mesto se ponaša z velikim številom znamenitosti, pretežno iz srednjega veka, kot so cerkev sv. Marije, katedrala sv. Janeza in mestna hiša. V mestu je mogoče najti veličastne gotске katedrale, gotško staro mestno hišo, ruševine prvega tevtonskega gradu na Poljskem, gotski nagnjeni stolp, številne gotске meščanske hiše in ohranjene mestne obrambne zidove z gotskimi vrati. Zlasti pa obiskovalce navdušuje panorama zgodovinske četrti, še posebej ob večernih osvetlitvah mesta.

TORUNJ, BISER POLJSKE

Torunj je tudi eno izmed najpomembnejših znanstvenih in kulturnih središč na Poljskem z največjo in najstarejšo univerzo na severu. Utrip in atmosfero mesta v veliki meri narekuje Univerza Nikolaja Kopernika s svojimi 40 tisoč študenti. Torunj je namreč rojstni kraj slovitega poljskega astronoma Nikolaja Kopernika, utemeljitelja heliocentričnega sistema, hiša, v kateri je živel, pa je danes zaživela kot muzej. V starem delu mesta lahko obiskovalci obišejo tudi planetarij, v Piwnicach pri Torunju pa opazovalnico z največjim teleskopom na Poljskem. Mesto

se močno razvija in veliko vlaga v urbano arhitekturo in trajnostni razvoj.

PRILJUBLJENA TURISTIČNA DESTINACIJA Z ŽIVAHNIM KULTURNIM IN UMETNIŠKIM ŽIVLJENJEM

Torunj, znan tudi kot biser ali Krakov severa, je tako eno najlepših in najbolj ohranjenih poljskih zgodovinskih mest. Mesto, polno zelenja in zgodovinskih, umetniških mojstrov in s slovesom hanzeatskega središča obrti in trgovine, privablja v atmosfero pristne stare gotске mestne arhitekture številne turiste. Vsako leto ga obiše skoraj 1,5 milijona turistov. Stilske kavarne in restavracije, obdane z osvetljenimi zgodovinskimi objekti, so do zgodnjih jutranjih ur polne gostov. Številni muzeji, gotško vzdušje in druge znamenitosti dodatno prispevajo k nazivu enega najpomembnejših turističnih središč in ponujajo mešanico poljske in nemške zgodovine. Več kot sto let nemške uprave je namreč dalo mestu značilen neogotski rdeči opečni videz, ki ga je mogoče videti še danes. Še ena izmed posebnosti, po katerih slovi Torunj, so tradicionalni medenjaki – pierniki. Tradicija izdelave teh slaščic v posebnih kalupih se je od 14. stoletja ohranila vse do danes, piernik pa je tako eno od najpogostejših daril, ki jih kupujejo turisti. Z različnimi trgovinami je Torunj primeren kraj tudi za nakupovanje.

Daniel Pach

Edward Palka

Ker mesto leži na meji Pomorjanskega pojezerja, je na dosegu številnih privlačnih rekreacijskih območij jezeri in gozdovi. Torunjska regija je tako prava destinacija za vse ljubitelje narave, športa in izletov. Poleg svoje vloge turistične destinacije in akademskega središča je Torunj tudi kraj živahnega kulturnega in umetniškega življenja, ki gosti pomembne festivale, kot sta gledališki festival Kontakt in glasbeni in umetniški festival Probaltica. Zaradi številnih umetniških prireditev – razstav, festivalov, koncertov klasične, zgodovinske in sodobne glasbe – Torunj slovi kot kulturna prestolnica regije.

PARTNERSTVO Z NOVIM MESTOM SE KREPI NA ŠTEVILNIH PODROČJIH

Glavni pobudnik povezave med Novim mestom in Torunjem je bil Edward Palka. Veliko vlogo pri pobratenju je imel tudi častni konzul Republike Slovenije v Torunju Jan Walczak. Mestna občina Novo mesto je tako stik s poljskim mestom Torunj vzpostavila že poleti leta 2005, ko sta župana obeh mest v Torunju podpisala preliminarni sporazum o sodelovanju med mestoma na različnih področjih: kulturnem, športnem, gospodarskem, okoljevarstvenem in širše družbenem. Mestni svet Torunja je na svoji seji 15. januarja 2009 tudi uradno podprl sodelovanje z Novim mestom, Občinski svet Mestne občine Novo mesto pa na februarski seji istega leta.

V desetih letih so se krepile številne vezi na kulturnem, umetniškem in športnem

področju. Na področju gostinstva in kmetijstva že nekaj let potekajo strokovni obiski in izmenjava počitniških praks učencev in študentov, in sicer med Centrom biotehnike in turizma Grm, Centrom gastronomskih in hotelirskih šol in Centrom šol za kmetijsko inženirstvo iz okolice Torunja. Na področju zdravstva pa strokovni obiski med Splošno bolnišnico Novo mesto in Specialistično mestno bolnico Torun, pri čemer trenutno potekajo razgovori o izmenjavi strokovnjakov in praks.

Zlasti pogoste so bile izmenjave posameznikov s kulturnega področja. Tako se je novomeška fotografinja udeležila

delavnice v Torunju leta 2008, izjemno dejaven je bil tudi naš slikar Janko Orač, slikarji iz Torunja pa se že tradicionalno udeležujejo Novomeških likovnih dnevov. Naša delegacija se je udeležila tudi t. i. Dnevov Torunja in predstavljala Novo mesto skupaj z ostalimi pobratenimi mesti Torunja. Leta 2014 pa smo prisostvovali proslavi 5. obletnice pobratenja in 10. obletnice članstva obeh držav v EU. Ob tej priložnosti je bila prebivalcem Torunja predstavljena razstava o novomeških situilah. Istega leta je bilo v Parku Rastoče knjige postavljeno spominsko obeležje z naslovno stranjo Kopernikovega dela De revolutionibus. V preteklem letu se je

novomeška delegacija udeležila tudi kolesarskega srečanja v Torunju. Med mestoma so se tako spletle vezi med različnimi društvi, športnimi klubi z udeležbo na mednarodnih športnih turnirjih, šolami in gospodarskimi organizacijami obeh mest. Trenutno poteka intenzivno sodelovanje pri evropskem projektu Twinning tourism – turizem partnerskih mest, katerega namen je vzajemno promoviranje turističnih ponudb pobratenih in prijateljskih mest ter kulturne dediščine.

Vsi, ki bi želeli obiskati Torun, se za informacije in pomoč lahko obrnete na spodnji naslov:

Małgorzata Lewandowska

Wydział Promocji i Turystyki

Referat Turystyki

Urząd Miasta Torunia

ul. Wały gen. Sikorskiego 10

87-100 Toruń

tel.: (56) 611 87 48

fax: (56) 611 86 80

E-mail: m.lewandowska@um.torun.pl

ali.turystyka@um.torun.pl

Daniel Pach

> Dunja Mušič, višja arhivistka, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Enota za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto

NAPOČIL JE ODREŠENJA DAN!

»Pozivamo vse zavedne Slovence in Slovenke, da se mnogobrojno udeležite velike narodne slavnosti. Pridite v nošah! ... Napočil je odrešenja dan! Dan jugoslovanske svobode!« se je glasil poziv Novomeščanom ob ustanovitvi Države Slovencev, Hrvatov in Srbov – besede, polne upanja in optimističnih pogledov v nove čase za Slovence.

Ustanovitev Države Slovencev, Hrvatov in Srbov 29. 10. 1918 je pomenila osvoboditev jezikovnega zatiranja pod Avstro-Ogrsko in potrditev državnosti slovenskega naroda. Od sredine 19. stoletja so namreč narodi, tedaj združeni še v habsburškem cesarstvu, vedno odločneje zahtevali pravico do samoodločbe oziroma do soodločanja o svoji usodi. Narodna

vlada je na svoji prvi seji, novembra 1918, uvedla slovenščino kot edini uradni jezik, tudi v šolah je nemščina izgubila na veljavi. Res so prišli boljši časi za slovenski narod znotraj nove države, saj je bila med drugim leta 1919 v Ljubljani ustanovljena univerza. Vendar posledice osvoboditve vsem slovenskim prebivalcem nista prinesla dolgoročnega zadovoljstva.

Vabljeni v Knjižnico Mirana Jarca na otvoritev razstave
SLOVENC, začinjajo se novi časi, 10. 10. 2019 ob 16.00.

SLOVENCİ, ZAČENJAJO SE NOVI ČASI ... (1918–1920)

NOVE MEJNE ČRTE

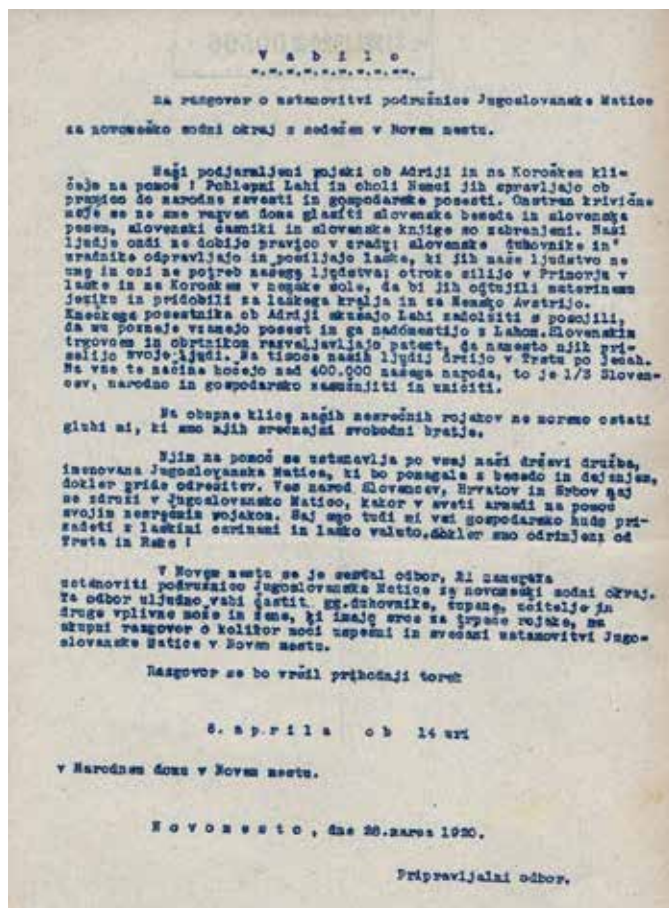
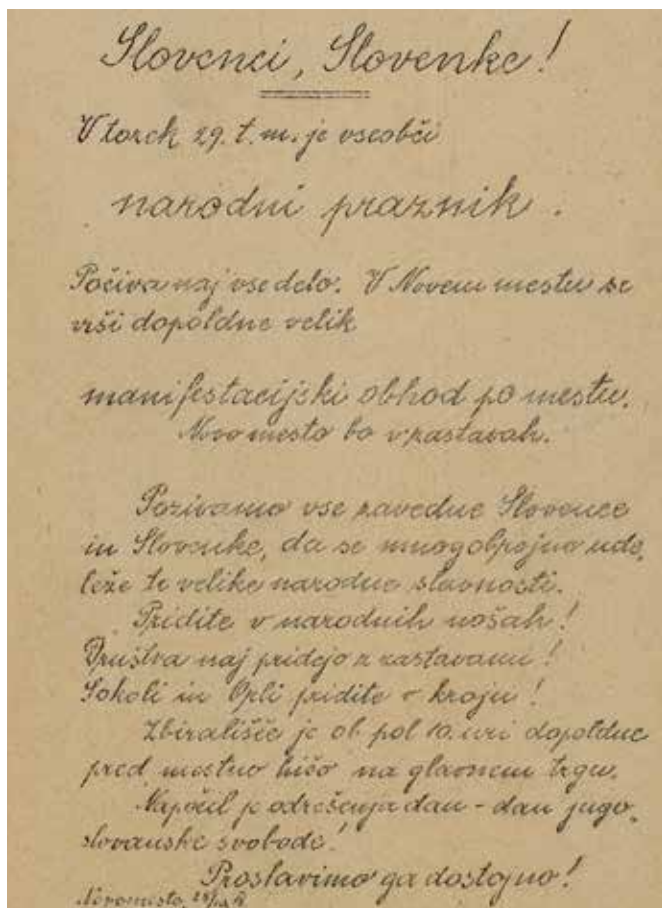
Za del slovenskega ozemlja, ki je prišlo pod italijansko oblast, so se razmere močno poslabšale. Postopoma se je začelo uvajati italijanski jezik, zaposlovati so začeli italijanske učitelje, vpeljali so italijanščino kot predmet in italijanski način vrednotenja znanja.

S Senžermensko mirovno pogodbo je bila koroškim Slovincem sicer zagotovljena vrsta jezikovnih in narodnostnih pravic, vendar obveznosti Republika Avstrija ni izpolnjevala. Na Koroškem se je po plebiscitu stopnjevala politika raznarodovanja in ukinjanja slovenskega jezika.

V Novem mestu so želeli aprila 1920 ustanoviti podružnico Jugoslovanske Matice z namenom pomagati rojakom na zasedenem ozemlju, ki so izgubljali pravičo do slovenske besede.

Begunska problematika je dobila nove razsežnosti – begunce, ki so odhajali zaradi italijanske in avstrijske zasedbe slovenskega ozemlja. Veliko jih je ostalo na Kranjskem, kjer ni bilo begunskih taborišč. Deželna oblast jih je poskusila enakomerno razporediti po občinah in okrajnih glavarstvih.

Bogato arhivsko gradivo nazorno odseva duh in probleme obdobja med letoma 1918 in 1920, ki sta ga zaznamovala tudi boleča izguba Primorske in boj za severno mejo. Razstava s spremljevalnim katalogom v središče postavlja malega človeka, ki je najbolj občutil posledice vojne in političnih sprememb. Pereča je bila tudi problematika vojnih invalidov, razsajale so španska gripa in nalezljive bolezni, denar je izgubljal veljavo. Novi so bili državni simboli in vladarska imena – kralj Peter in regent Aleksander. Za številne je čas pustil le boleč spomin ter veliko vojnih sirot in vdov. Za vse pa je veljalo, da jim je ostalo upanje – upanje v boljše čase.

Zgodovinski arhiv: arhiv Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Enota za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto

NOVOSTI V KNJIŽNICI MIRANA JARCA NOVO MESTO

POLETNI DELOVNI ČAS PRIJAZEN DO OBISKOVALCEV

Ste prejšnja poletja naleteli na zaprta vrata knjižnice? Odslej se vam to ne bo več zgodilo, saj je novomeška knjižnica po novem vse leto med tednom odprta enako, torej med 7. in 19. uro. Iz knjižnice sporočajo, da se pozitivni učinki nespremenjenega poletnega urnika poznajo tudi na statistiki obiska, saj so julija in avgusta, glede na trende v letu 2019, izposodili na dom 15 % več enot gradiva, knjižnico pa je obiskalo za 9 % več obiskovalcev.

arhiv Knjižnice Mirana Jarca

**BRALCEM IN SPLETU
PRIJAZNA KNJIŽNICA
MIRANA JARCA**

Naročim, prevzamem, spoZnanJE ulovim

Nujno potrebujete knjigo? Ste v stiski s časom in si želite, da bi vas knjige ob obisku knjižnice že kar čakale?

Po novem lahko v Knjižnici Mirana Jarca gradivo brezplačno naročite preko gumba »rezerviraj« v spletnem servisu Moja knjižnica ali v mobilni aplikaciji mCOBISS. Omogočajo vam rezervacijo do šest naslovov, po pripravi knjig pa vas o tem obvestijo. Vam preostane le, da jih prevzamete v treh delovnih dneh od prejema obvestila.

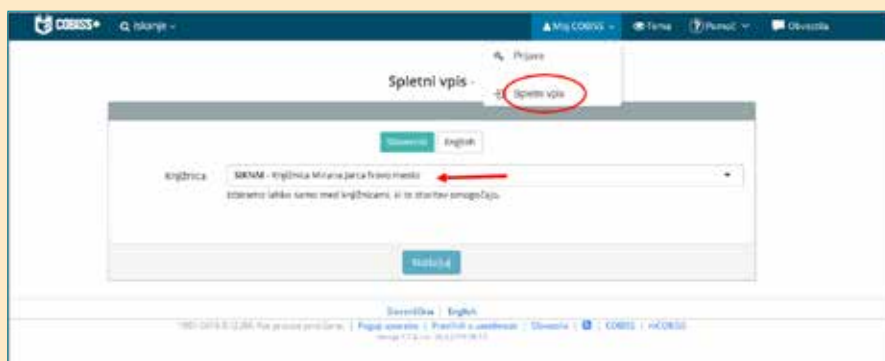
Za vse spletne storitve knjižnice potrebujete samo člansko izkaznico in geslo za storitev Moja knjižnica, ki vam ga dodelijo na katerem koli oddelku izposoje.

Spletni vpis ali podaljšanje članstva in spletno plačilo dolgov

Ne živite v Novem mestu? Ste na daljšem od- dihu in bi si želeli izposoditi e-knjigo, pa imate zabeležen dolg? Želite od doma podaljšati članstvo v knjižnici?

V novomeško knjižnico se po novem lahko vpišete s spletnim obrazcem in spletnim plačilom članarine, ki znaša 10 EUR. Prav tako lahko preko Cobiss+ ali Moje knjižnice spletno podaljšate članstvo, plačate zamudnino, čl- narino in druge terjatve.

Več informacij najdete na spletni strani knji- žnice www.kmj.si.

OD MAZOHISTKE IN GNUSA DO TUROBNIH DNI, ČUDOVITIH ČASOV IN ALICE V ČUDEŽNI DEŽELI

Barbara Čeferin

Anton Podbevšek Teater (APT) je 23. avgusta 2019 že tretje leto zapored mednarodno gostoval v starem mestnem jedru Korčule, v tamkajšnjem letnem kinu. Tokrat je APT izvedel predstavo Jean-Paul Sartre, Michel Foucault: Gnus, besede in reči režiserja Matjaža Bergerja, v kateri nastopajo Pavle Ravnohrib, Barbara Ribnikar, Janez Hočevar, Irena Yebuah Tiran, Leticia Slapnik Yebuah in Duo Silence. Organizatorica poletnih dogodkov v mestu Korčula Lana Filippi Brkič, je za Radio Korčula dejala, da je navdušena in počaščena, da APT vsakokrat izvede tako kakovostne predstave pri njih, ki so na najvišji performativni ravni, za kar je APT znova prejel povabilo na gostovanje tudi v prihodnjem letu.

Septembra smo v APT-ju nadaljevali z uprizoritvami predstav: Demian (po motivih Hermanna Hesseja) v režiji Jane Menger in Gnusa, besed in reči. Sočasno potekajo produkcijske priprave za oktobrsko, sicer tretjo letošnjo premiero pravkar diplomirane mlade režiserke Maše Pelko z naslovom: Turobni dnevi, čudoviti časi (avtorski projekt po motivih

kratke proze J. D. Salingerja). Predstavo, v kateri se pet posameznikov, povezanih družinsko, prijateljsko, ljubezensko ali popolnoma slučajno, ki vsak zase, včasih pa tudi skupaj iščejo smisel obstoja, igre in preteklosti, (so)ustvarjajo nastopajoči: Branko Jordan, Ana Urbanc, Anuša Kodolja, Gregor Podričnik in Lara Fortuna.

23. oktobra 2019 bo APT s predstavo Anton Podbevšek: Izumitelj na zemlji v režiji Bare Kolenc nastopil v tekmovalnem programu Borštnikovega srečanja, najbolj priznanega gledališkega festivala pri nas. APT v novembru čaka še drugo pomembno gostovanje v ljubljanskem Cankarjevem domu s predstavo Gnus, besede in reči, v prvi polovici leta pa je APT gostoval v SLG Celje in v Gledališču Koper na tamkajšnjem 26. Primorskem poletnem festivalu z biografsko in filozofsko dramo KONS:O:VEL režiserja Matjaža Bergerja.

Novembra bomo v APT-ju že četrto leto zapored realizirali filmski program največjega slovenskega mednarodnega filmskega festivala, ljubljanskega LIFFA,

ki letos praznuje jubilejno 30. obletnico obstoja. V petih projekcijskih dneh si bo v APT-ju mogoče ogledati izbor najboljših svetovnih filmov, nagrajenih na najprestižnejših filmskih festivalih, kar bo filmsko programsko nadaljevanje prav tako že tradicionalnega sodelovanja z Razvojnim centrom Novo mesto, pri majski realizaciji projekcij najbolj izstopajočih evropskih filmov v okviru Filmskega tedna Evrope, ki poteka v Anton Podbevšek Teatru.

Konec novembra bo APT v koprodukciji z Lutkovnim gledališčem Ljubljana realiziral četrto letošnjo premiero z naslovom Alica v čudežni deželi po znamenitem fantazijskem romanu Lewisa Carrolla,

ki bo namenjena predvsem otrokom od 9. leta starosti naprej, vsekakor pa bo predstava tudi za starejše otroke in odrasle. Predstavo, v kateri bodo nastopili igralci in plesalci Ana Hribar, Rok Kunaver, Matevž Müller, Lena Hribar, Aja Kobe, Lada Petrovski Ternovšek in Dušan Teropšič, režira v Sloveniji živeča poljska

PRESEŽKOV POLNO GLEDALIŠKO LETO

plesna koreografinja Magdalena Reiter. Predstava bo premierno uprizorjena 28. novembra 2019 v Anton Podbevšek Teatru, ljubljanska premiera pa bo januarja naslednje leto v Lutkovnem gledališču Ljubljana.

Decembra bo APT za najmlajše obiskovalce gledališča – otroke iz novomeških vrtcev in okolice ter šolarje prve triade osnovnošolskega izobraževanja uprizoril svetlobno didaktično predstavo Mavrica avtorja Jake Šimenca. Konec decembra bo APT gostoval v Stari mestni elektrarni s predstavo Beton Ltd: Vse, kar smo izgubili, medtem ko smo živeli, v APT-ju pa bomo tedaj uprizarjali Turobne dneve, čudovite čase.

Ravno potekajo dogovori o decembrskem gostovanju v Slovenskem ljudskem gledališču Celje z APT-jevo letošnjo prvo

premiero z naslovom Mazohistka v režiji Nejc Gazvode, ki je nastala po romanu Katje Perat in v kateri nastopajo Anuša Kodolja, Sara Dirnbek, Jurij Drevenšek, Žan Koprivnik ter Aleš Valič. Roman mlade slovenske pisateljice je v gledališki obliki uprizorjen prvič. Govori o glavni protagonistki Nadeždi Moser, ki skozi roman in predstavo želi najti svoj glas, svoj jaz.

Poudarimo še gostovanja, ki so bila v APT-ju v prvem polletju: gostovanje opere Ljubezenske pesmi, v kateri nastopata Irena Yebuah Tiran in Lovro Ravbar; gostovanje nagrajene predstave na berlinskem 53. Theatertreffen festivalu, enem najpomembnejših gledaliških festivalov na svetu, z naslovom Metamorfoze 3°: Retorika avtorjev Bare Kolenc in Ateja Tutte; gostovanji SLG Celje s predstavo

Naše skrivnosti in Gledališča Koper s predstavo Deklice ne bi smele igrati nogometa; gostovanje Maše Kagao Knez s plesnim solom Yaamaam, ker je bilo, kar je bilo; koncert Nane Milčinski z naslovom Nanine pesmi ...

Gledališko leto, navdahnjeno z geslom, povzetim iz Wagnerjeve opere Parsifal, kjer Parsifal pravi: »Die Wunde schliesst der Speer nur, der sie schlug« (Rano lahko zaceli le kopje, ki jo zada), se pravi logika, ki rani, je tudi logika, ki celi, bomo sklenili decembra, preden APT z novim geslom in z novimi gledališkimi produkcijami nastopi v naslednjem gledališkem letu.

> Mag. Emilija Bratož, direktorica Območne obrtno-podjetniške zbornice Novo mesto

V LETU JUBILEJA TUDI 40. OBRTNO-PODJETNIŠKI POHOD ČLANOV OOOZ NOVO MESTO

Zadnjo soboto v avgustu so se aktivni in upokojeni člani Območne obrtno-podjetniške zbornice Novo mesto ter nekateri partnerji udeležili že štiridesetega tradicionalnega pohoda, ki je eden izmed številnih dogodkov v letu obeleževanja 50-letnice ustanovitve zbornice. Novost letošnje jubilejne izvedbe je bil pridruženi rafting po dolenski lepotici Krki.

Okoli 70 udeležencev se je zbralo na Jasi v Dolenjskih Toplicah. Od tam se je po pozdravni besedi in jutranjem okrepcilu skupina udeležencev raftinga odpeljala do Zagradca, točke, kjer so se v dveh raftih podali na 6 km dolg spust. Veslanje so končali v Šmihelu pri Žužemberku.

Skupina pohodnikov pa se je podala na pohod po Zeliščarski peš poti do kmetije Plavica, kjer jim je gospod Jože Majes razkazal svoj vrt ter ob degustaciji povedal veliko zanimivosti o zeliščih in koristnih izdelkih iz njih. Športne in pohodne aktivnosti so potekale v organizaciji turistične agencije Kompas Novo mesto in pod vodenjem lokalnega vodiča, ki je dodatno razložil bogato zgodovinsko in kulturno dediščino teh krajev.

Z letošnjimi dogodki je zbornica ubrala nov pristop k izvedbi izobraževalnih dogodkov, podjetniških srečanj in druženj, s poudarkom na doseganju znanja, zdravja in gibanja. Na ta način je družbeno

odgovorna ter prisotna med člani v vseh osmih občinah, ki jih pokriva.

Zaključni dogodek letošnjega obeležja 50-letnice delovanja bo Slavnostna akademija v Kulturnem centru Janeza Trdine v Novem mestu, ki bo 28. 11. 2019. Spomnili se bodo začetkov, razvoja po desetletjih in dosežkih v zadnjih 10 letih delovanja na novi lokaciji ter obrtnikom in podjetnikom za njihovo aktivno delovanje in članstvo v zbornici podelili priznanja, plakete in skulpture ključev.

OBMOČNA
OBRTNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA
NOVO MESTO

50 let

							NOVO MESTO	VZOREC, MODEL ZA OBLIKO OBLEKE	ZGODOVINSKA POKRAJINA NA ČEŠKEM	PODROČJE Z EMIRJEVO OBLASTJO	VESOLJSKO LETALO	DRŽAVA V Z EVROPI, GL. MESTO DUBLIN	
							VEČINSKO PREBIVALSTVO KAMBODŽE						
							BOŽJE-POTNIK						
							BODOROGA ANTILOPA						
							V ZEMLJO NAREJENA OŽJA PODOLGOVATA VDOLBINA						
							ČAS, KO PREHAJA DAN V NOČ	SANITETNI MATERIAL BIKOBOREC, KI ZABODE BIKA					
													PENTATEVH, PETEROKNJIŽJE
SESTAVIL: PETER UDIR	JUHI PODOBNA JED IZ MESA IN ZELENJAVE	ČLOVEK BREZ VERE, BREZVEREC	TIRNICA	DEL KOPNEGA SVETA, OBDAN Z VODO	UTRDBA V ORIENT. MESTIH	GONJENJE SRNJAKOV				PETTY, TOM			
CIRKULACIJA						ZDRAVILIŠČE NA IT. RIVIERI DED PO PRIMORSKO				PREKUPČEVALEC Z LASMI			
NEKDAJ DEBELEJŠA CIGARA, KRAJŠA OD BRAZILKE									GERMANSKI OREL AM. PESNIK (... ALLAN POE)				
ZDRAVILO V RAZPRŠENEM STANJU							DESNA ROKA, DESNICA AKT INTENCIONALNE ZAVESTI						
RADMILOVIČ, ZORAN			TOPOVSKO STRELJANJE ANKETIRANJE, VPRAŠALNA POLA								STAR IZRAZ ZA OBJESTNOST	GLASBILO IZ DRUŽINE PIŠČALI	
AMERIŠKA IGRALKA (GARDNER)				SLOVENSKI REŽISER (ŠPRAJC) KEMIJSKI ELEMENT (O)				PLEMIŠKI NASLOV JEDKOVINA					
NEGATIVNA OCENA V ŠOLI NEKD. AMERIŠKI KOŠARKAR (LARRY)						RAZLIČICA Ž. IMENA JERNEJA TEKMOVANJE V ZNANJU				BIZOVIČAR, LADO D. PRITOK ZAHODNE MORAVE			
MUSTAČE					ŽIVAHNO, DUHOVITO PRIPOVEDOVANJE, KRAMLJANJE								
ŠPANSKO ŽENSKO IME					JAMA ZA STROJENJE KOŽ NOETHEN, ULRICH				PASJI GLAS LILIENTHAL, OTTO				
FOSILNA SMOLA							ŽIVINSKA KRMA						
MASAŽNA KAD, JACUZZI							GLAVNA, NAJVEČJA ARTERIJA						

KASABA - utrdba v orient. mestih; **NOEZA** - akt intencionalne zavesti; **RAPALLO** - zdravilišče na italijanski Rivieri; **RETINIT** - fosilna smola;

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispеле do 30. oktobra, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli dežne plašče.

Ime in priimek:

E-naslov ali naslov:

Iskano geslo:

NOVOMEŠKI 1/2 MARATON

5.10. in 6.10.2019

ZELENI MARATON OB KRKI

WWW.NOVOMESTO21.SI

POLMARATON
6,4km
OTROŠKI TEKI

CANICROSS - TEK S PSI
NORDIJSKA HOJA
POHOD

